Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Monitor Regionale Aanpak jeugdwerkloosheid

Meting 3 – voorjaar 2015

Auteurs: Suzanne Bouma, Auke Witkamp en Mirjam Engelen

Zoetermeer, 26 maart 2015

Inhoudsopgave

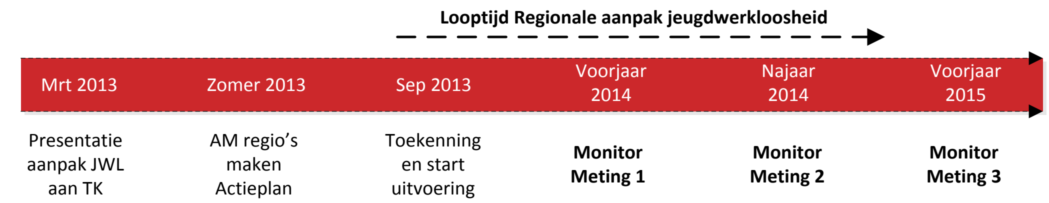
Managementsamenvatting

Aanleiding en doelstelling van de monitor

Sinds de zomer van 2011 stijgt de werkloosheid. Jongeren worden daarbij extra hard geraakt; in januari 2013 bedroeg de jeugdwerkloosheid 15%. Reden voor het kabinet om in maart 2013 de Aanpak jeugdwerkloosheid aan de Tweede Kamer te presenteren.

Een belangrijke pijler van deze aanpak is de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid, waarmee het kabinet 25 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld voor een nieuwe impuls aan de aanpak van jeugdwerkloosheid in de 35 arbeidsmarktregio's. Het betreft cofinanciering: de regio's zelf leggen minstens 50% bij.

Dit rapport betreft de derde meting van de Monitor van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Het doel van de monitor is om de Tweede Kamer te informeren over de uitvoering en effecten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, en om onderlinge kennisuitwisseling tussen de regio's te bevorderen. In de figuur hieronder is de looptijd van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid weergegeven, en de manier waarop de Monitor zich daartoe verhoudt.

Voor deze meting zijn gesprekken gevoerd met, en cijfers verzameld bij, alle projectleiders in de 35 arbeidsmarktregio's. Dit rapport bouwt voort op de twee eerder verschenen metingen.

Verschillen in opzet en uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid

Er zijn enkele belangrijke verschillen tussen de regio's voor wat betreft de vormgeving en uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Inzicht in deze verschillen draagt bij aan een beter begrip van de opbrengsten.

Het belangrijkste verschil is de visie die de regio heeft op de regionale aanpak. Deze visie hangt samen met de uitgangssituatie van de regio. Ongeveer 40% van de regio's had al een doorlopende aanpak jeugdwerkloosheid, in veel gevallen een doorlopende aanpak sinds het vorige Actieplan Jeugdwerkloosheid (2009-2011), en maakte de tijdelijke impuls onderdeel van deze aanpak. De regionale aanpak jeugdwerkloosheid was voor deze regio's voornamelijk een middel om de bestaande aanpak te intensiveren, te werken aan innovatie, en/of nieuwe doelgroepen te bedienen.

Daarnaast waren er regio's voor wie de regionale aanpak juist een impuls vormde om een dergelijke structurele regionale samenwerking op te zetten of te consolideren. In deze regio's was er na de vorige Actieplanperiode geen doorlopende regionale aanpak overgebleven. In sommige gevallen betrof het nieuwgevormde regio's.

Tot slot waren er regio's die de regionale aanpak beschouwden als een tijdelijke crisisaanpak. Hun doelstelling was daarmee niet zozeer het opbouwen of bestendigen

van regionale structuren, alswel het snel en efficiënt bedienen van specifieke doelgroepen. De driedeling wordt in de figuur hieronder samengevat.

Doorlopende aanpak	vs	Impuls voor structurele samenwerking	vs	Tijdelijke crisisaanpak

In de uitvoering van de regionale aanpak is een onderscheid te maken tussen projecten en instrumenten die gericht zijn op het vergroten van de uitstroom van werkloze jongeren, projecten en instrumenten die gericht zijn op het verkleinen van de instroom en projecten en instrumenten die gericht zijn op het arbeids- of onderwijsfit maken of houden van de jongeren. Over het algemeen ligt er in de regio's een sterke nadruk op projecten en instrumenten die gericht zijn op uitstroom, maar enkele regio's kiezen er expliciet om zich te richten op het verkleinen van de instroom in de uitkering of op het arbeidsfit maken en houden van de jongeren. Daar ligt meestal een visie op de regionale arbeidsmarkt en de functie van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid aan ten grondslag. De driedeling staat ook in de figuur hieronder.

Projecten gericht op het bevorderen van uitstroom	vs	Projecten gericht op het beperken van instroom	vs	Projecten gericht op het arbeids- of onderwijs fit houden

Tot slot zien we belangrijke verschillen tussen de stadia waarin de regio's zich momenteel bevinden. Specifiek voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid (welke naast de reguliere aanpak jeugdwerkloosheid staat) geldt dat sommige regio's eind 2014 de uitvoering van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid hebben afgerond. De meeste regio's bevinden zich momenteel in een afrondende fase en bezinnen zich op de toekomst (zie hieronder, bij verduurzaming). Enkele andere regio's zijn nog volop bezig met de uitvoering; sommige zullen naar verwachting nog geheel 2015 daarmee bezig zijn. De figuur hieronder verbeeldt deze driedeling.

Al klaar met de uitvoering van de aanpak	vs	Momenteel bezig met de afronding	vs	Uitvoering is nog volop bezig

Kwantitatieve opbrengsten

Voor het in kaart brengen van de kwantitatieve opbrengsten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid is, om de regio's zo min mogelijk te belasten, zoveel mogelijk aangesloten op informatie die de regio's zelf gebruiken in hun horizontale verantwoording. Dat betekent dat de verzamelde data per regio niet goed vergelijkbaar zijn, en dat het opgetelde cijfer met terughoudendheid moet worden geïnterpreteerd. Desondanks worden in de tabel hieronder de opgetelde aantallen plaatsingen gepresenteerd, en afgezet tegen de doelen die de regio's zichzelf hadden gesteld. De cijfers zijn optellingen van de aantallen plaatsingen die de regio's rapporteren.

Afgerond rapporteren de regio's 32.000 plaatsingen als gevolg van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, waarvan circa 23.000 bij werkgevers. Daarbij dienen we de kanttekening te maken dat regio's op verschillende wijze rapporteren. Voor sommige regio's is de regionale aanpak dermate verknoopt met het reguliere beleid, dat ze de volledige uitstroom van jongeren uit WWB en WW hebben meegenomen in hun cijfers. Andere regio's hebben een meer afgebakende boekhouding en rapporteren smaller.

	Plaatsingen bij werkgevers			Plaatsingen op werk- of opleidings voorbereidende trajecten	Totaal aantal plaatsingen bij werkgevers of op trajecten
	Plaatsingen op banen	Plaatsingen op leerwerkplekken	Plaatsingen op stages		
Doelen, opgeteld[1]	8.500	4.100	2.000	2.800	17.400
Realisatie, opgeteld	11.600	4.700	6.500	8.800	31.600
Doelrealisatie	135%	113%	326%	318%	

Kwalitatieve opbrengsten

Naast de kwantitatieve opbrengsten geven de regio's aan ook enkele kwalitatieve opbrengsten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid te zien. We noemen de vier belangrijkste:

1. Regio's zijn door de extra middelen in staat een bredere doelgroep te bedienen. Zij kunnen zich bijvoorbeeld richten op doelgroepen die met de reguliere dienstverlening niet of in mindere mate worden bediend, zoals hoogopgeleide werkloze jongeren, kwetsbare jongeren, of niet uitkeringsgerechtigde jongeren (nuggers). De meeste regio's richten hun aanpak overigens op alle niet werkende werkloze (NWW) jongeren, terwijl sommige regio's hun aanpak volledig op uitkeringsgerechtigde jongeren richten.
2. Regio's krijgen door de activiteiten die ze ontplooien meer zicht op, en meer inzicht in, de doelgroepen. Bij het verkrijgen van zicht op de doelgroep gaat het vaak om NWW jongeren tussen 23-27 jaar, die thuis op de bank zitten en geen uitkering krijgen. Deze jongeren zijn voor gemeenten moeilijk om in beeld te krijgen. Door de activiteiten die ze met de regionale aanpak ontplooien krijgen ze deze jongeren meer in zicht en krijgen ze ook meer inzicht in hun problematiek. Sommige regio's besteden expliciete aandacht aan het in beeld krijgen van deze jongeren door onderzoek te doen.
3. Regio's worden door de extra middelen in staat gesteld om te innoveren in hun dienstverlening voor jongeren. Sommige regio's experimenteren top-down door projecten op te zetten waar ze nog geen ervaring mee hebben en andere regio's innoveren bottom-up door een subsidieregeling open te stellen en innovatieve voorstellen te honoreren. Projecten en instrumenten die door regio's als innovatief worden gezien hebben vaak te maken met nieuwe laagdrempelige manieren om jongeren in contact te brengen met werkgevers, of met online dienstverlening via apps of games.
4. Ongeveer de helft van de regio's noemt de geïntensiveerde samenwerking met partijen een opbrengst van de aanpak. Het kan daarbij gaan om samenwerking tussen de gemeenten in de regio onderling, of om samenwerking met of tussen andere partijen, zoals werkgevers, UWV of onderwijspartijen.

Verduurzaming van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid

Nu de extra Rijksmiddelen die met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid beschikbaar werden gesteld in de meeste regio's zijn uitgeput, rijst de vraag: wordt de aanpak in de regio's voortgezet? En zo ja, welke delen?

De eerste constatering is dat de regio's in verschillende stadia van verduurzaming zitten. Dat houdt natuurlijk verband met de verschillende stadia van uitvoering waarin

[1] 12 regio's hadden geen kwantitatieve doelen gesteld, of deze niet per type plaatsing uitgesplitst; hun resultaten zijn wel meegenomen in de realisatie. Wanneer alleen de resultaten worden meegeteld van de regio's die kwantitatieve doelen hadden gesteld, dan wordt de doelrealisatie voor plaatsingen op banen 103%, voor plaatsingen op leerwerkplekken 74%, voor plaatsingen op stages 277% en voor plaatsingen op trajecten 257%.

ze verkeren. Sommige regio's zitten nog volop in de uitvoering, en denken dus nog niet over welke elementen van de aanpak zij willen verduurzamen. Andere regio's zijn al langer klaar met de aanpak, en hebben de verduurzaming van hun aanpak bestuurlijk en beleidsmatig reeds geregeld. De meeste regio's zitten momenteel echter in de fase waarin ze vormgeven aan een nieuwe periode; ze denken na over de elementen die verduurzaamd moeten worden, en hoe dat het beste gedaan kan worden. De drie stadia van verduurzaming staan hieronder weergegeven.

(Nog) geen verduurzaming vs **Bezig met verduurzaming** vs **Verduurzaming is afgerond**

Dan rest de vraag: wat wil men verduurzamen? Er kan onderscheid gemaakt worden tussen vier soorten opbrengsten of ervaringen die men wil voortzetten.

1. Aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid in algemene zin
2. Aandacht voor een specifieke doelgroep
3. Samenwerking met specifieke partijen
4. Specifieke projecten en/of werkwijze

In de manier waarop er wordt verduurzaamd is onderscheid te zien tussen de regio's die de aanpak als tijdelijk crisisinstrument zien, de regio's die het als impuls voor structurele samenwerking zien en de regio's voor wie het binnen een lopende aanpak valt. Voor regio's uit die laatste categorie verandert er het minst; zij hebben een doorlopende aanpak met verschillende financieringsbronnen, waarvan er nu één wegvalt. Zij zoeken naar alternatieve financieringsbronnen en vinden die in gemeentelijke, provinciale of Europese middelen. Bij regio's die de aanpak als een impuls voor structurele samenwerking zagen zien we dat de verduurzaming soms weer iets meer decentraal plaats vindt. Dat wil zeggen, daar waar de afgelopen aanpak nadrukkelijk regionaal was wordt het vervolg soms weer meer op gemeentelijk niveau vormgegeven. Wel verwacht men dat de opgedane contacten nuttig zullen blijven en men elkaar "beter zal weten te vinden" dan voorheen. De regio's die de Regionale aanpak (los van de reguliere dienstverlening) als tijdelijk crisisinstrument zien, kiezen er in een enkel geval voor om niet te verduurzamen; in andere gevallen proberen ze specifieke projecten of opgedane contacten over te dragen aan reguliere uitvoeringsinstanties van de gemeente.

Tijdens het onderzoek kwamen enkele vormen van ondersteuning aan de orde die de regio's zouden kunnen helpen bij het verduurzamen van (delen van) hun aanpak.

1. Het blijven genereren van landelijke aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid;
2. Het blijven faciliteren van kennisuitwisseling tussen de regionale projectleiders;
3. Samenwerking tussen de onderwijs- en werk & inkomenvelden, en ontschotting van de bijbehorende financieringsstromen.
4. Onderzoek naar effectiviteit van jeugdwerkloosheidsbestrijding.
5. Een bijdrage in de financiering.

1 Inleiding

1.1 Beleidscontext: de aanpak van jeugdwerkloosheid

Sinds de zomer van 2011 stijgt de werkloosheid. Niet alleen onder de beroepsbevolking als geheel, maar vooral ook onder jongeren is de werkloosheid sindsdien fors toegenomen. In januari 2013 bedroeg de jeugdwerkloosheid 15%, ofwel 135.000 jongeren tussen de 15 en 25.[2] Reden voor het kabinet om in maart 2013 de Aanpak jeugdwerkloosheid aan de Tweede Kamer te presenteren. Met deze aanpak wil het kabinet er – in samenwerking met de jongeren zelf, de overheid, de sociale partners, onderwijsinstellingen en de Ambassadeur Aanpak jeugdwerkloosheid – de schouders onder zetten om jeugdwerkloosheid te voorkomen en bestrijden.
Met dit doel is door het kabinet 50 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Aanpak jeugdwerkloosheid.

In vier pijlers wordt onder meer vanuit deze middelen gewerkt aan het voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid:

- *Regionale aanpak jeugdwerkloosheid*: het kabinet heeft 25 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een nieuwe impuls aan de aanpak van jeugdwerkloosheid in de 35 arbeidsmarktregio's. Dit betreft cofinanciering: de regio's zelf leggen minstens 50% bij.
- *Sectorplannen*: voor de cofinanciering sectorplannen is in totaal 600 miljoen euro beschikbaar, waarvan minstens een derde moet worden besteed aan maatregelen voor jongeren.
- *Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt*: het kabinet trekt 25 miljoen euro extra uit voor de uitvoering van het programma School Ex 2.0. Daarnaast zijn afspraken met de onderwijssector gemaakt over het afstemmen van het opleidingsaanbod met nabije collega-instellingen en met werkgevers.
- *Ambassadeur aanpak jeugdwerkloosheid*: om ervoor te zorgen dat de regionale en sectorale aanpak van jeugdwerkloosheid elkaar versterken, en om de aanpak van jeugdwerkloosheid een hoge plek op de agenda van alle betrokken partijen te geven, is Mirjam Sterk voor de periode van april 2013 tot april 2015 aangesteld als ambassadeur voor de Aanpak Jeugdwerkloosheid.

1.2 Doelstelling: monitoring van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid

Dit onderzoek betreft de monitoring van de pijler Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Het Ministerie van SZW heeft er in maart 2013 voor gekozen om de 35 arbeidsmarktregio's via een decentralisatie-uitkering te ondersteunen in hun aanpak jeugdwerkloosheid. Het Ministerie deed dit in de overtuiging dat de regio de plek is waar gemeenten en hun samenwerkingspartners met kennis van de lokale en regionale situatie jongeren die het op eigen kracht niet redden, kunnen ondersteunen naar een opleiding of een baan. Bovendien kan er op deze wijze worden voortgebouwd op de resultaten die tijdens het Actieplan Jeugdwerkloosheid uit 2009-2011 zijn geboekt.

Het Ministerie van SZW hecht eraan de Kamer en de regio's over de resultaten en voortgang te kunnen informeren. Om die reden is Panteia gevraagd de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid te monitoren.

[2] http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jongeren-en-werk/aanpak-jeugdwerkloosheid. Volgens het CBS waren er in januari 2013 overigens 129.000 werkloze jongeren.

De doelstelling van de monitor is tweeledig:

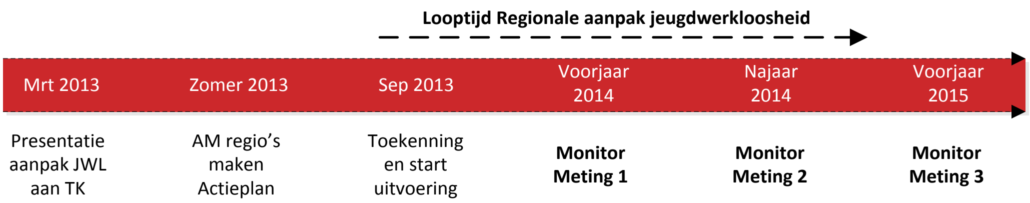
A. Het informeren van de Tweede Kamer over de uitvoering en effecten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid;
B. Het versterken van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid door onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring tussen de arbeidsmarktregio's.

Concreet betekent dit dat de monitor zicht moet bieden op:

1. De activiteiten die regio's ontplooien in het kader van de aanpak jeugdwerkloosheid;
2. De resultaten die met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid worden behaald.

1.3 Verantwoording en leeswijzer

De monitor bestond uit drie metingen, die in de tijdbalk hieronder zijn weergegeven.

Dit rapport doet verslag van de resultaten van de derde meting, en dient ook als overkoepelend rapport voor de gehele monitor. De dataverzameling voor deze meting vond plaats in februari en maart 2015, en bestond uit telefonische of *face-to-face* interviews en mailwisselingen met de regionale projectleiders van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Deze interviews bouwden voort op de gesprekken die voor de eerste en tweede meting zijn gehouden.

Dit rapport presenteert de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. De kwantitatieve resultaten die in dit rapport worden gepresenteerd zijn cumulatief – ze hebben betrekking op de periode september 2013 (start van de Regionale aanpak) tot en met maart 2015.[3] Voor het beschrijven van de kwalitatieve resultaten, leerervaringen en succesfactoren van de regionale aanpak is ervoor gekozen om in dit rapport de resultaten van de eerdere metingen ook mee te nemen. Dat betekent dat er elementen uit de vorige metingen worden herhaald in dit rapport.[4]

In het rapport van de eerste meting hebben we de verschillen tussen de aanpakken in de regio's geconceptualiseerd, en daarmee een context geschetst waarbinnen de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten geïnterpreteerd dienen te worden. In dit rapport worden de hoofdlijnen van deze conceptualisering herhaald, als achtergrond voor de hoofdstukken over de resultaten en leerervaringen. Daarmee staat deze derde monitorrapportage op eigen benen. Daar waar relevant wordt in dit rapport verwezen naar de vorige twee metingen.

---

[3] Voor de dataverzameling voor deze monitor is aangesloten op beschikbare gegevens binnen de arbeidsmarktregio's. Daardoor verschillen de periodes waarop de gegevens betrekking hebben. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.

[4] Zie: Panteia (2014), Monitor regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Eindrapport meting 1 – voorjaar 2014. Te bereiken via: http://www.gemeenteloket.minszw.nl/binaries/content/assets/WIJ/Monitor-Regionale-Aanpak-Jeugdwerkloosheid-meting-1.pdf, en: Panteia (2014), Monitor regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Eindrapport meting 2 – najaar 2014. Te bereiken via: http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2015/01/15/kamerbrief-bij-tweede-monitor-regionale-aanpak-jeugdwerkloosheid.html.

2 De regionale aanpak in vogelvlucht

In dit hoofdstuk geven we een kort overzicht van de verschillen die er tussen de regio's bestaan in de uitgangsposities en keuzes die ze hebben gemaakt. In de eerste paragraaf staan we stil bij de hoofdlijnen van de regionale aanpak zoals die in de 35 regio's is vormgegeven.[5] In de tweede paragraaf geven we een kort overzicht van de verschillende typen projecten die zijn uitgevoerd.[6]

2.1 Verschillen in de vormgeving van de regionale aanpak

In deze paragraaf worden enkele belangrijke verschillen tussen de aanpakken in de verschillende regio's uitgelicht. Dit schetst een setting voor een beter begrip van de opbrengsten. Er wordt achtereenvolgens stilgestaan bij de verschillende visies van de regio's, de verschillende doelstellingen, verschillende invullingen van de aanpak en de verschillende vormen van regionale samenwerking.

2.1.1 Verschillende visies op de regionale aanpak

De regio's keken bij aanvang op verschillende manieren aan tegen de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. De driedeling hieronder vat dat samen.

Doorlopende aanpak	vs	Impuls voor structurele samenwerking	vs	Tijdelijke crisisaanpak

Ten eerste waren er regio's waarbij er sprake was van een doorlopende aanpak gericht op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Deze regio's hadden dus ook voordat het Rijk extra middelen beschikbaar stelde al een regionale aanpak. Naar schatting gold dit voor ongeveer 40% van de regio's; in veel gevallen was de aanpak gegroeid tijdens de vorige actieplanperiode (2009-2011), en nadien zonder onderbreking voortgezet. In deze regio's betekenen de extra rijksmiddelen die nu voor de regionale aanpak beschikbaar zijn gesteld geen beleidsmatige cesuur; het stelt de regio's in staat hun bestaande aanpak te intensiveren.

Ten tweede waren er regio's die uit de vorige actieplanperiode geen regionale aanpak hadden overgehouden – bijvoorbeeld omdat er personele wisselingen hadden plaatsgevonden of omdat de regio nieuw is gevormd – en die de huidige middelen hebben ingezet om een dergelijke regionale aanpak op te bouwen die kan worden voortgezet wanneer de middelen zijn uitgeput.

Ten derde waren er regio's die de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zien als een tijdelijke crisisaanpak. Er wordt in deze regio's niet zozeer ingezet op het inrichten van een duurzame samenwerking, maar vooral op het slagvaardig uitvoeren van specifieke projecten die jongeren snel aan het werk of terug naar school helpen.

---

[5] Die paragraaf is een samenvatting en update van hoofdstuk 2 van meting 1 van de monitor.
[6] Die paragraaf is een samenvatting en update van hoofdstuk 3 van meting 1 van de monitor.

2.1.2 Verschillende doelen binnen de regionale aanpak

Daarnaast formuleerden de regio's ook verschillende doelen voor de regionale aanpak. In sommige gevallen was een arbeidsmarktanalyse de aanleiding voor het formuleren van doelen; in andere gevallen kwamen de doelen vooral tot stand op basis van een gesprek of onderhandeling tussen de betrokken partijen.

Bevorderen uitstroom vs **Beperken instroom** vs **Arbeidsfit houden**

Ongeveer één derde van de regio's richt zich met de regionale aanpak louter op het bevorderen van de uitstroom van werkloze jongeren. Dat wil zeggen: zij proberen werkloze jongeren aan een baan of opleidingsplek te helpen. In de praktijk zijn er geen regio's die zich louter richten op het beperken van de instroom – het voorkomen dat er nieuwe werkloze jongeren bijkomen – of het arbeidsfit houden of maken van jongeren. Wel waren die voor veel regio's belangrijke nevendoelstellingen. Een meerderheid van de regio's richt zich echter op een combinatie van bovengenoemde doelstellingen.

2.1.3 Verschillende invullingen van de regionale aanpak

Met bovengenoemde visies in het achterhoofd, en binnen de gehanteerde doelstellingen, kiezen de regio's voor verschillende invullingen van de regionale aanpak. Een belangrijk verschil zit in de gekozen doelgroep van de aanpak. Daar waar de meeste regio's zich richten op een brede doelgroep (alle niet werkende werkzoekende jongeren) zijn er enkele regio's die de doelgroep specifieke afbakenen. Daarin zijn er gradaties: sommige regio's richten zich op jongeren die een uitkering ontvangen, terwijl andere zich op een nog specifiekere doelgroep richten zoals moeilijk leerbare jongeren of voortijdig schoolverlaters. De meeste regio's kiezen voor een combinatie van enerzijds verdieping (meer diensten voor een reeds bestaande doelgroep) en anderzijds verbreding (diensten voor nieuwe doelgroepen).

Daarnaast is er een belangrijk verschil in de mate van focus die regio's aanbrengen ten aanzien van het aantal instrumenten dat ze inzetten onder de regionale aanpak. Aan de ene kant van het spectrum staan regio's die zich sterk focussen op één of twee instrumenten, zoals de startersbeurs of extra mankracht voor bestaande loketten. Aan de andere kant van het spectrum zitten regio's die de middelen over een veelheid aan instrumenten verspreiden.

2.1.4 Verschillende vormen van regionale samenwerking

Wat opvalt is dat de regio's als uitgangspunt uiteenlopende vormen van samenwerking hanteren. In sommige regio's is er met recht sprake van een regionale aanpak jeugdwerkloosheid, terwijl het in andere regio's op subregionaal niveau is belegd of decentraal, per gemeente. Ook de rol van de centrumgemeente kan verschillen: in sommige gevallen heeft deze een sterke rol in het ontwerp en de uitvoering van de aanpak, terwijl er in andere gevallen meer samenwerking is met regiogemeenten.

Deze verschillen hangen natuurlijk sterk samen met de aard van de arbeidsmarktregio. Regio's met grote steden werken over het algemeen meer decentraal, terwijl regio's die groot zijn in oppervlakte vaak subregionaal georganiseerd zijn. Regio's met een relatief kleine centrumgemeente, die bovendien qua oppervlakte niet al te groot zijn, werken het meest regionaal.

2.2 De uitvoering: ingezette projecten en instrumenten

De paragraaf hierboven schetst de setting waarbinnen de aanpak in de regio's is vormgegeven. Uiteindelijk gaat het natuurlijk om de uitvoering van de regionale aanpak. In deze paragraaf geven we daarom een overzicht van de ingezette projecten en instrumenten.

Er verschillende typen projecten en instrumenten te onderscheiden die het meest worden ingezet. Deze zijn over het algemeen in te delen aan de hand van de doelstelling die ze beogen. Deze staan in de figuur hieronder weergegeven, waarna we vervolgens de typen één voor één bespreken.

Projecten gericht op het bevorderen van uitstroom	vs	Projecten gericht op het beperken van instroom	vs	Projecten gericht op het arbeids- of onderwijs fit houden

2.2.1 Projecten en instrumenten aan de achterkant: het vergroten van uitstroom

Verreweg de meeste projecten en instrumenten die de regio's inzetten zijn gericht op het vergroten van de uitstroom van werkloze jongeren. Uitstroom kan daarbij gericht zijn op onderwijs of op werk. In dit laatste geval zijn de inspanningen van regio's vooral gericht op het acquireren of scheppen van meer banen en/of leerwerkplekken en zetten regio's hiervoor verschillende instrumenten in. Zoals:

- **Vouchers en subsidies.** Kern van het instrument is dat een werkgever een tegemoetkoming in de loonkosten krijgt wanneer hij een werkloze jongere een dienstverband of een leerwerkplek aanbiedt. Het geldbedrag dat de regio tegenover een plaatsing stelt verschilt, evenals de aanvullende eisen die worden gesteld aan een werkgever. In de meeste regio's wordt gewerkt met tijdvakken waarin werkgevers een aanvraag kunnen doen: de regeling wordt dan bijvoorbeeld één of twee weken open gesteld, waarna de regio de binnengekomen aanvragen beoordeelt.

  In de eerste meting is opgemerkt dat de vouchers en subsidies goede instrumenten zijn om direct hoge aantallen plaatsingen te genereren: het is een relatief helder instrument dat eenvoudig is in te zetten door een regio. Wel is de mate waarin het aansluit op de reguliere dienstverlening van de gemeenten in de regio een belangrijk aspect: terwijl het in sommige regio's werd ingezet als een zelfstandige regeling die naast de reguliere instrumenten liep, werd het in andere regio's ingezet als een extra instrument dat aan de accountmanagers van bijvoorbeeld het werkgeversservicepunt in handen werd gegeven. Daarmee werd aangesloten op de reguliere dienstverlening – men kreeg er in de uitvoering simpelweg één instrument bij om werkgevers te overtuigen iemand uit de doelgroep aan te nemen. Daarmee kon worden aangesloten op de kracht van het bestaande werkgeversnetwerk.

  Over het algemeen zijn de ervaringen met deze instrumenten redelijk positief. Wél kwamen er in een aantal regio's onvoldoende aanvragen van werkgevers binnen, of kwamen er aanvragen die binnen die niet aan de voorwaarden voldeden. Die constatering werpt twee belangrijke punten op. Ten eerste kan een voucher- of subsidie-instrument niet zelfstandig staan; men is afhankelijk van goede werkgeverscontacten en/of een goede communicatiecampagne richting werkgevers. Ten tweede is het belangrijk om de randvoorwaarden die worden gesteld af te stemmen op de wensen en mogelijkheden van werkgevers, én ook op de

voorwaarden van andere voucher- of subsidieregelingen. Er kunnen namelijk verschillende van dergelijke regelingen bestaan, na elkaar of tegelijk, en dit kan onduidelijkheid scheppen voor werkgevers. Ook stellen enkele regio's hardop de vraag of het inzetten van een voucher of subsidie altijd nodig is. Als een werkgever een werknemer zoekt en de jongere past op de vacature, zou er idealiter geen additionele middelen aan toegevoegd moeten worden. Zij zien dit instrument dan ook eerder als crisisaanpak.

Daar waar we tijdens meting 2 in een aantal regio's zagen dat de budgetten voor de voucher- of subsidie-instrumenten al volledig waren benut, zien we tijdens meting 3 dat de instrumenten veelal zijn voortgezet met andere middelen (meestal gelden uit ESF provincie).

Gelderland-Midden
De regio Gelderland-Midden is een voorbeeld van een gefocuste aanpak. De regionale aanpak bestond uit twee instrumenten, de inzet van jongerenvouchers en het versterken van de jongerenloketten, en de regio is onlangs gestart met het project de Broekriem. De regio ziet meerwaarde in de aanpak die eenvoudig, overzichtelijk en concreet is.
Om de jongerenvouchers onder de aandacht te brengen van werkgevers, is er tevens ingezet op een communicatiecampagne. Ook kunnen jongeren (vanaf januari 2015) zelf voucher aanvragen. Dit met het oog op het stimuleren van de zelfredzaamheid. De regio heeft vanuit de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid en provincie nog middelen tot haar beschikking om tot eind van 2015 door te gaan met de aanpak, waaronder de jongerenvouchers.

- **De inzet van extra FTE voor de acquisitie van banen en leerwerkplekken.**
  Een groot deel van de regio's heeft ervoor gekozen om extra personele capaciteit vrij te maken of aan te stellen om jongeren te begeleiden richting werk of onderwijs, en/of meer banen en leerwerkplekken voor jongeren te kunnen acquireren. De extra mankracht wordt dan veelal op het jongerenloket, werkgeversservicepunt of het leerwerkloket geplaatst. Een enkele keer wordt de formatie van gemeentelijke partners (zoals UWV of een ROC) uitgebreid. Het aantal extra FTE varieert. Daar waar de ene regio 1 FTE inzet, zet de andere regio het gehele budget in voor 14 FTE.

  De kracht van deze aanpak is dat het nauw aansluit bij de reguliere dienstverlening en dat het organisatorisch helder is. Een interessante vraag is of de formatie-uitbreiding na afronding van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid wordt voortgezet. Vooralsnog is dit in de inschatting van de onderzoekers in het grootste deel van de regio's wel het geval; over het algemeen gaat het niet om tijdelijke formatie-uitbreidingen.

Midden-Limburg
De regio Midden-Limburg heeft voornamelijk ingezet op het verstevigen van de al bestaande aanpak jeugdwerkloosheid, met de werkgeversbenadering als focus en specifiek het meenemen van het MKB. De regio heeft daartoe FTE vrijgemaakt voor een MKB werkgeversadviseur. De adviseur werkt voor de hele regio Midden Limburg, dus zowel bij het werkgeversservicepunt (locatie Roermond) als Werk.com (Weert). De adviseur komt in contact met de jongeren via de werkconsulenten en via het RMC. Het gaat om jongeren die niet meer terug naar onderwijs kunnen en/of willen. Gelijktijdig haalt de adviseur gericht vacatures op bij de werkgevers en neemt deel aan het leveringsoverleg van het

werkgeversservicepunt om ook daar voor de jongeren passende vacatures op te halen. Daarnaast worden er specifieke acties opgezet om jongeren persoonlijk bij werkgevers onder de aandacht te brengen. Bijvoorbeeld door jongeren die in de detailhandel willen werken eerst te trainen hoe ze zich beter kunnen presenteren en daarna met de groep een aantal bedrijven te bezoeken.

Zaanstreek/Waterland
De regio Zaanstreek/Waterland heeft de Rijksmiddelen onder andere omgezet in extra formatie van Leerwerkmakelaars. De leerwerkmakelaars worden op twee manieren ingezet: jongeren met een startkwalificatie bemiddelen naar een BBL plek en bemiddeling van jongeren niveau 1 naar baan of vervolgopleiding
Het betreft intensieve begeleiding van de jongeren gericht op het verbeteren van het zelfvertrouwen.
Voor de leerwerkmakelaar is geen eigen (nieuw) loket ingericht maar is gebruik gemaakt van de bestaande begeleidingsstructuur. Het project wordt uitgevoerd door het UWV, die kennis heeft van de arbeidsmarkt en veel werkgeverscontacten heeft. De Leerwerkmakelaar is op MBO scholen actief, onderhoudt korte lijnen met de scholen en zorgt er voor dat dreigende uitval zo snel mogelijk gemeld wordt. De leerwerkmakelaar werkt daarnaast nauw samen met het Jongerenloket, leerplichtambtenaar en het servicepunt Leren en Werken. Ook maakt de leerwerkmakelaar onderdeel uit van het regionaal werkgeversservicepunt.
De regio ziet de formatie-uitbreiding als effectief: ondanks een geringe inzet van capaciteit zijn hoge uitstroomresultaten gerealiseerd.

Sectorale projecten. Veel regio's zoeken actief aansluiting bij sectoren. Een aantal regio's heeft daartoe sectorale projecten opgezet, waarbij nauw wordt samengewerkt met werkgevers in specifieke sectoren zoals de techniek, bouw, detailhandel of zorg. Daarnaast heeft een aantal regio's in het kader van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid aansluiting gevonden bij de sectorplannen. Andere regio's zouden dat ook graag willen, maar vinden (nog) geen aansluiting. De vraag is echter of aansluiting een noodzakelijk voorwaarde is bij het creëren van extra leerwerkplekken voor jongeren. Wat in de praktijk uiteindelijk belangrijker blijkt te zijn, is dat beiden (sectorplannen en regionale aanpak jeugdwerkloosheid) tot uitvoering komen en dat de regio's hun jongeren kunnen plaatsen op de plekken die onder de sectorplannen worden gecreëerd.

Stedenvierkant
Kenmerkend voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid van de regio Stedenvierkant is dat de regio sterk heeft ingezet op het combineren van verschillende onderdelen: de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid met sectorplannen, ESF-middelen en middelen vanuit de provincie. Zo heeft de regio in samenwerking met ondernemers, onderwijs en overheid een eigen regionaal sectorplan 'Samen Werk Maken van Werk'. Het sectorplan bestaat uit een aantal arrangementen, waarvan een aantal gericht op jongeren, zoals extra leerwerplekken en de Startersbeurs. Op deze wijze kon de regio de middelen van het sectorplan samenvoegen met die van het Actieplan Jeugdwerkloosheid (en daarna ESF-Actie J) om zo tot een integraal pakket arrangementen te kunnen uitvoeren voor de hele arbeidsmarkt.

Drechtsteden
De manier waarop de regio aansluiting heeft gevonden bij sectorplannen wordt door de arbeidsmarktregio Drechtsteden als een succes ervaren. In eerste instantie zijn alle sectorplannen bekeken en is daarbij de vraag gesteld welke plannen voor

de regionale arbeidsmarkt bijzonder relevant waren en aansluiten bij het profiel van de regio. Daaruit kwam naar voren dat het sectorplan voor de maritieme (maak)industrie goed aansloot op de arbeidsmarkt in Drechtsteden. Dit plan is onder regie van de brancheorganisatie Deltametaal ontwikkeld. Het aansluiten bij dat sectorplan is een langdurig proces geweest, maar levert ook een hoop op. Er zijn veel middelen vrijgekomen, en er gaan 100 jongeren aan het werk in deze industrie. Iets vergelijkbaars heeft zich in de zorg afgespeeld. Daarbij heeft een bestaand samenwerkingsverband met werkgeversverenigingen de regie gehad bij het sectorplan zorg. Dat is vooral gericht op behoud van banen en opscholing, maar er ontstaat toch ook een aantal instroomplekken voor jongeren.

- **Opleidingstrajecten.** Ook onderwijs is een mogelijke uitstroombestemming voor werkloze jongeren. Een aantal regio's heeft daarom ingezet, vaak samen met ROC's of kenniscentra, op het ontwikkelingen van nieuwe opleidingstrajecten. Voorbeelden zijn werkzware BOL-opleidingen voor jongeren die geen BBL-plek kunnen vinden en instroomprogramma's om jongeren voor te bereiden op een MBO-opleiding.

Zeeland
De regio Zeeland zet maatwerktrajecten voor PrO-VSO leerlingen in. PrO- en VSO scholen werken in de Zeeuwse Stichting Maatwerk (ZSM) samen om maatwerk te kunnen bieden aan individuele leerlingen. Zo wisselen de scholen die participeren in de ZSM stage- en leerwerkplekken uit en/of verzorgen zij opleidingsaanbod aan elkaars leerlingen. Wanneer een leerling bijvoorbeeld, met het oog op zijn toekomstige beroepskeuze, een vak houtbewerking moet volgen maar dit niet op de eigen school wordt aangeboden, kan hij/zij de les volgen op één van de andere scholen die het wel aanbieden.
De regio ziet de samenwerking met en tussen PrO- en Vso-scholen als succesfactor. Deze samenwerking is in de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid tot stand gekomen en uitgekristalliseerd in de gezamenlijke ESF-aanvraag. Waarbij niet alleen in de uitvoering, maar ook in de ontwikkeling van de projecten samen opgetrokken wordt.

Groningen
De regio Groningen heeft gekozen voor een vijftal instrumenten. Naast voorlichting, vouchers en coaching zet de regio via een werk- en loopbaancarrousel in op oriëntatie en zijn er een aantal opleidingen 'dicht bij de werkgever' opgezet. Als voorbeeld het GildeLeren: een onderwijsconcept waarbij leerlingen bij de werkgever een BOL-opleiding volgen op niveau 1, 2 of 3. In een gilde vindt het leren volledig op de werkvloer plaats volgens het principe van meester en gezel: voor- en nadoen op de werkvloer. Met name leerlingen van niveau 1 en 2 zijn hierbij gebaat. Stap voor stap leren zij in een gilde vakmanschap en werknemersvaardigheden aan: voor hen dé manier om een startkwalificatie te halen. De docent is iedere dag aanwezig op de werkvloer en ondersteunt de werkbegeleider in zijn opleidende taken. GildeLeren realiseert een hoog diploma- en stagerendement en er is nauwelijks sprake van schooluitval.
De gildes zijn mede geïnitieerd door Calibris, het landelijke kenniscentrum voor leren in de praktijk in Zorg, Welzijn en Sport. De regio wil doorgaan met deze Gildes en ze tevens inzetten in andere sectoren.

- **Overige projecten.** Naast deze vier voornaamste typen instrumenten die worden ingezet om de uitstroom van werkloze jongeren te bevorderen zijn er ook nog andere instrumenten die worden ingezet. Een aantal regio's maakt bijvoorbeeld

afspraken met uitzendbureaus over de plaatsing van jongeren op uitzendbanen. Andere voorbeelden zijn mentor- of maatjesprojecten en speeddate-sessies tussen jongeren en werkgevers.

Noord-Limburg
De regio Noord-Limburg heeft zich, als onderdeel van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid, als doel gesteld uitzendbureaus te betrekken. De regio ziet uitzendbranches als een geschikte partner. Naast dat zij zicht hebben op vacatures, zijn zij vaak de eerste waarbij werk weer aantrekt. De regio sluit daarbij aan op het project 'ontsluiting werkzoekenden', waarbij minimaal twee gemeenten samen met het uitzendbureau en het UWV de werkzoekendenbestanden beter inzichtelijk maken en de dienstverlening aan werkgevers verbeteren. Binnen de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid is de samenwerking met uitzendbureaus doorgelopen.

Rivierenland
De regio Rivierenland spreekt de gemeenschap als geheel aan om zich in de spannen voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Met het project 'Coach en jij' worden vrijwillige coaches geworven die werkzoekende jongeren begeleiden bij het vinden van een baan. Deze vrijwilligers zijn geworven via een eenvoudige communicatiecampagne en vervolgens door de gemeente geschoold. Elke werkende burger die zich aangesproken voelt, kan zich als coach aanmelden: het hoeft, in tegenstelling tot veel andere maatjesprojecten, dus niet specifiek te gaan om werkgevers. Deze vorm van 'buddy'-zijn blijkt een aansprekend type vrijwilligerswerk: er zijn inmiddels ruim voldoende vrijwilligers om als coaches op te treden. Zelfs meer dan dat er nodig waren. Dit project betrekt en mobiliseert daarmee een brede groep burgers bij de bestrijding van jeugdwerkloosheid, biedt jongeren concrete ondersteuning en coaching, en is bovendien relatief goedkoop: het vergt alleen communicatiekosten en de kosten om aanstaande coaches te trainen.

2.2.2 Projecten en instrumenten om jongeren arbeids- of onderwijsfit te maken

Behalve projecten en instrumenten die direct op uitstroom gericht zijn, worden er ook projecten en instrumenten ingezet die gericht zijn op het arbeids- of onderwijsfit te maken of te houden van werkloze jongeren. Twee achterliggende gedachten liggen hieraan ten grondslag. Ten eerste dat sommige jongeren (nog) niet voldoende geëquipeerd zijn om direct naar werk of school uit te stromen; bij hen dienen eerst nog andere belemmeringen weggenomen te worden. Daarnaast maken sommige regio's de analyse dat er simpelweg niet genoeg banen en leerwerkplekken zijn voor alle jongeren. Deze regio's zetten instrumenten in om de jongeren actief te houden, en daarmee aantrekkelijk te houden voor de arbeidsmarkt zodat ze, wanneer de arbeidsmarkt weer aantrekt, zonder problemen werk kunnen vinden. Een aantal voorbeelden van projecten en instrumenten in dit kader:

- **Stages en werkervaringsplaatsen**. Een groot deel van de regio's zet in op het creëren van stages of werkervaringsplaatsen voor jongeren. Het meest gebruikte instrument daartoe is de Startersbeurs. Jongeren krijgen met de startersbeurs een vergoeding van 500 euro per maand, en bouwt daarnaast een opleidingsbudget van 100 euro per maand op. De uitvoering van de startersbeurs is in handen van een zelfstandig bureau, waaraan gemeenten betalen voor de afhandeling.

  In eerste instantie adopteerde een deel van de regio's de Startersbeurs als instrument. Doordat het instrument bestuurlijk vrij populair was en er landelijk aandacht geschonken werd aan de Startersbeurs, voerden andere regio's het

instrument in een later stadium alsnog in. Over het algemeen heeft dit in de ogen van de regio's goed uitgepakt, hoewel sommige regio's het beeld hebben dat het instrument niet goed aansloot bij hun doelgroep; de startersbeurs is namelijk vooral gericht op zelfredzame, hoogopgeleide werkloze jongeren. Enkele regio's hebben mede daarom besloten een eigen variant van de Startersbeurs te ontwikkelen, die bijvoorbeeld meer gericht is op jongeren zonder opleiding of jongeren die van VSO/PRO scholen komen. Een andere reden voor regio's om dit te doen is dat ze de overheadkosten van de Startersbeurs relatief hoog vonden.

Rijk van Nijmegen
In de regio Rijk van Nijmegen zijn sinds september 2013 100 jongeren met een Startersbeurs aan de slag gegaan op een leerwerkervaringsplaats. De regio kent een vrij grote groep hoogopgeleide jongeren voor wie er weinig werk beschikbaar is. Met een communicatiecampagne is onder deze jongeren bekendheid gegeven aan de Startersbeurs. Jongeren die zelf een leerwerkervaringsplaats hadden gevonden, konden zich hiervoor bij de gemeente melden. Deze combinatie van focus op hoogopgeleide, zelfredzame jongeren en een gerichte communicatiecampagne maakte dat de doelstelling van 100 Startersbeurzen snel werd gehaald.

Behalve startersbeurzen en lokale varianten op de startersbeurs zet een aantal regio's nog andere initiatieven in om stages of werkervaringsplaatsen voor jongeren te realiseren. Vijf regio's hebben zelf een wijkleerbedrijf of opleidingsbedrijf opgezet waar jongeren stages kunnen lopen; twee andere regio's proberen door het ophalen van consultancyopdrachten bij bedrijven stageplaatsen te realiseren.

Holland Rijnland
Regio Holland Rijnland hanteert een brede Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Er worden activiteiten voor heel verschillende doelgroepen georganiseerd (van hoogopgeleid tot laagopgeleid, van kwetsbaar tot niet kwetsbaar), en er wordt ingezet op zowel de stroomlijning van de samenwerking en het inregelen van processen als op trajecten om jongeren voor te bereiden op uitstroom naar school of naar de arbeidsmarkt. Kenmerkend is dat de regio niet per definitie de ambitie heeft om werk te creëren. In plaats daarvan zet de regio in op de begeleiding van jongeren om hen arbeidsfit te krijgen of te houden. Dit geldt voor alle jongeren, van kwetsbare jongeren tot ook hogeropgeleide jongeren. De regio gaat hier pragmatisch mee om: zodra het projectteam een lacune in het voorzieningenaanbod of een behoefte onder jongeren constateert, wordt hier een geschikt ondersteuningsaanbod voor gecreëerd of ingekocht.

- **Coaching en begeleiding.** Veel regio's grijpen de aanpak ook aan om coachings- en begeleidingstrajecten aan te bieden of in te kopen. Extern ingekochte trajecten zijn meestal voornamelijk bedoeld voor zeer specifieke, moeilijk bemiddelbare doelgroepen zoals ex-gedetineerden, VSO/PRO jongeren en jonge moeders. Een andere regelmatig gehoorde vorm van coaching- en begeleidingstrajecten zijn zogenaamde jongeren-voor-jongerentrajecten, waarbij jongeren elkaar helpen om arbeids- of onderwijsfit te worden.

  Over het algemeen hebben regio's positieve ervaringen met deze coaching- en begeleidingstrajecten. Het betreft intensieve projecten, die tijd kosten om daadwerkelijk uitstroom te generen, maar in de ogen van deze regio's zijn ze noodzakelijk voor de begeleiding van deze kwetsbare groepen. Ook trekken veel

van deze regio's op met zorg- en welzijnsinstellingen en zijn ze over het algemeen tevreden over de samenwerking. Tot slot zien regio's 'kruisbestuiving' tussen projecten. In die woorden dat de coachings- en begeleidingstrajecten voor een jongere een opstap kan zijn naar een volgend traject, waarbij meer naar uitstroom toegewerkt wordt. De kruisbestuiving bestaat erin dat ideeën en ervaringen rondom de (individuele) jongeren met elkaar gedeeld worden.

IJsselvechtstreek
Onderdeel van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid in de regio IJsselvechtstreek zijn de coachings- en begeleidingsprojecten Entree XXL, Watkan.nu en Meedoen naar vermogen.

- Het project Entree XXL werkt met de driehoek onderwijs, arbeidsmarkt en jeugdhulpverlening en biedt een antwoord voor jongeren die door de invoering van het entree-onderwijs tussen wal en schip dreigen te vallen. Deze jongeren krijgen van het ROC een intensieve bootcamptraining van maximaal 10 weken om te werken aan hun cognitieve en sociaalemotionele ontwikkeling en hun werknemers- en sollicitatievaardigheden. Na deze training vinden speeddates plaats tussen jongeren en werkgevers en worden jongeren en werkgevers gematcht.
- Watkan.nu is gericht op kwetsbare jongeren en hanteert een outreachende aanpak om deze jongeren terug te leiden naar onderwijs of leerwerktraject. Het project bestaat uit een intake, waarin RMC-adviseurs en medewerkers Jongerenloket een Educatiemeter afnemen en meten welk doel binnen vier maanden haalbaar is. Er volgen individuele gesprekken, huisbezoeken en wekelijkse groepsbijeenkomsten en, zodra dit mogelijk is, doen de jongeren ervaring op tijdens stages of vrijwilligerswerk.
- Het project Meedoen naar vermogen bestaat uit het intensief trainen van 40-plussers tot 'personal coach', welke jongeren die veelal te maken hebben met multiproblematiek begeleiden. De jongere sluit een contract af waarin samenwerkingsafspraken staan geformuleerd en welke op vaste momenten geëvalueerd worden in aanwezigheid van de projectleider aanwezig. De vertrouwensband die de coach met de jongere creëert is een succesfactor. Hierdoor krijgt de jongere meer zelfvertrouwen en wordt actiever.

Tevens is er een intensieve samenwerking tussen de projecten. Zo kunnen jongeren na het project Watkan.nu overgedragen worden naar het project Meedoen naar Vermogen.

2.2.3 Projecten en instrumenten aan de voorkant: het verkleinen van instroom

De focus van de meeste regio's ligt in mindere mate op het verkleinen van de instroom: de nadruk van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid is in belangrijke mate *curatief*, en in mindere mate *preventief*. Vaak is ook de overweging dat er flankerend beleid is, zoals het VSV-beleid of School Ex 2.0, dat gericht is op preventie.

Toch zijn er enkele regio's die een plek inruimen voor het voorkomen van instroom. Zij zetten bijvoorbeeld in op arbeidsmarktoriëntatie en studiekeuze door flyers te maken met informatie over kansrijke beroepen of gesprekken door RMC-coördinatoren met "oudere" VSV'ers (23-27 jaar). Daarnaast zijn er regio's die de regionale aanpak jeugdwerkloosheid inbedden in een breder arbeidsmarktbeleid waar ook regionale economische ontwikkeling een plek krijgt. In die regio's draagt de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, in bescheiden vorm, bij aan een gezonde economische structuur en arbeidsmarkt in brede zin. En dat kan op zijn beurt de instroom van werkloze jongeren beperken.

Zuid-Limburg
De aanpak van de regio Zuid-Limburg focust zich op de programmalijnen jongerenloketten en Scholing naar Vermogen. Het project Scholing naar Vermogen richt zich op jongeren die het niveau van een startkwalificatie niet kunnen halen. De bij de jongere aanwezige competenties worden met behulp van de Boris-systematiek methodisch omgezet in vak- of beroepscompetenties, waarmee voor hen de weg naar de arbeidsmarkt open ligt. De exacte invulling van het traject verschilt per sub-regio. Zo zet Parkstad bijvoorbeeld een functionaris in die de jongeren die al lang op de bank zitten letterlijk opzoekt. De functionaris neemt daarbij de rol van regisseur op zich: de regisseur verbindt de andere partijen rondom de jongeren met elkaar. In de toekomst willen ze juist jongeren die net zijn uitgevallen helpen om te voorkomen dat het bankzitters worden. Samen met het bureau Voortijdig Schoolverlaten (VSV) en de scholen wordt gekeken welke jongeren tussen wal en schip dreigen te vallen om er vervolgens de juiste acties op te zetten.

Gooi- en vechtstreek
Met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid zet de regio Gooi- en Vechtstreek voornamelijk in op de meer kwetsbare jongeren. Een belangrijke reden om voor deze doelgroep te kiezen is het voorkomen van (latere) instroom in de WWB. Zo heeft de regio via Regionaal Bureau Leerlingzaken een lijst van jongeren ontvangen die niet werken, leren of een uitkering ontvangen en bij vrijwel geen enkele organisatie bekend zijn. Met deze jongeren is contact opgenomen en met de jongeren die bereikt zijn is gekeken of en welke acties ingezet kunnen worden. Ook heeft de regio leerwerkprojecten opgezet voor WW-jongeren zonder startkwalificatie. Het Leerwerkloket voert dit project uit, zij voeren gesprekken met de jongeren en laten ze sollicitatietrainingen volgen. Hierbij benadrukken zij wat voor baan reëel is, waar hun kansen liggen en bieden ze vacatures aan. Bij de uitvoering van de leerwerkprojecten wordt samengewerkt met ROC's, Regionaal Bureau Leerlingzaken en de werkgeversdienstverlening.

2.3 Ontwikkelingen gaandeweg de aanpak

2.3.1 Ontwikkelingen in de uitvoering

In meting 1 is de aanpak van de regio's uitvoerig omschreven. De paragrafen hierboven geven daarvan tegelijk een samenvatting en een update. In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de regio's sinds de eerste meting gestaag zijn voortgegaan met de uitvoering van de aanpak op de weg zoals zij die waren ingeslagen. Er zijn kleine aanpassingen in de uitvoering geweest in de zin dat enkele regio's een project voortijdig hebben beëindigd, een extra project hebben ingezet of de doelgroep voor projecten hebben verbreed.

Nu, bij meting 3, zien we dat de regio's op dit moment in verschillende stadia van uitvoering verkeren. Enkele regio's zijn al een paar maanden klaar met de uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, terwijl andere regio's waarschijnlijk nog dit gehele jaar bezig zullen zijn met de huidige aanpak. Anderen zitten daartussenin, en zitten nu in een afrondende fase. In hoofdstuk 5 gaan we hier op in wanneer we spreken over de verduurzaming van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Er zijn verschillende verklaringen mogelijk voor de verschillende uitvoeringsstadia waarin de regio's verkeren. Eén van de mogelijke verklaringen heeft relatie met de beginsituatie waarin de regio's zich bevonden toen de aanpak van start ging. Regio's

die in hun regionale aanpak konden voortbouwen op een reeds bestaande structuur en aanpak, die was voortgezet sinds de vorige Actieplanperiode (2009-2011), konden aanmerkelijk voortvarender van start. Bij regio's die dergelijke samenwerking (opnieuw) moesten opbouwen kostte dat veel tijd. Een tweede verklaring is dat de rol van de projectleider mogelijk effect heeft en niet moet worden onderschat: continuïteit van de coördinatie van een dergelijke aanpak is daarin een zeldzaam goed. Tot slot is een verklaring te vinden in het al dan niet benutten van additionele middelen. Een meerderheid van de regio's hebben extra middelen weten te genereren uit provinciale, lokale of ESF-budgetten, welke niet altijd (in z'n geheel) ingezet zijn voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid, maar bijvoorbeeld voor de versterking van de reguliere aanpak. Andere regio's hebben deze extra middelen wel toegevoerd aan de Regionale aanpak en gaan, ook in 2015, op dezelfde voet verder.

2.3.2 Ontwikkelingen in de context

In de omgeving van de regio's is er in de afgelopen tijd natuurlijk het één en ander veranderd, wat invloed kan hebben op de uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Allereerst zijn er in 2014 gemeenteraadsverkiezingen geweest die in veel gemeenten hebben geleid tot collegewisselingen. Daarnaast zijn begin 2015 belangrijke hervormingen in het sociaal domein in werking getreden, waaronder de invoering van de Participatiewet, waardoor er voor gemeenten veel is veranderd. De precieze invloed van deze contextuele verschuivingen op de uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid kunnen we in dit rapport niet beschrijven, maar het is wel duidelijk dat het voor enkele individuele regio's gevolgen heeft. Vertraging in de uitvoering, doordat de focus bijvoorbeeld verlegd is naar het opzetten van een regionaal Werkbedrijf, is één van de effecten die af en toe worden genoemd. Aan de andere kant zijn er ook regio's die de komst van bijvoorbeeld de Participatiewet als extra 'boost' voor regionale samenwerking en een stevigere aanpak interpreteren.

Een andere ontwikkeling is financieel van aard. Mede door de bovengenoemde hervormingen in het sociaal domein ontstaat er in veel gemeenten een context van bezuinigingen. Anderzijds zijn er soms wel alternatieve financieringsbronnen aanwezig, zoals provinciale middelen of Europees geld (ESF). Regio's maken gebruik van deze alternatieve financiering om hun aanpak te verstevigen of te continueren. Zie hiervoor ook hoofdstuk 5.

3 Kwantitatieve opbrengsten

Dit hoofdstuk presenteert de kwantitatieve resultaten die tot dusver zijn behaald met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Daarbij is het goed om in het achterhoofd te houden dat de kwantitatieve resultaten niet alles zeggen over het succes van de regionale aanpak. De resultaten die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd moeten dan ook in het licht van de kwalitatieve opbrengsten worden gelezen, die we in het volgende hoofdstuk presenteren.

3.1 Bereik, plaatsingen en trajecten

De regionale aanpak jeugdwerkloosheid sluit aan bij de situaties in de regio's. Dat betekent dat kwantitatieve resultaten die in deze monitor worden gebruikt zoveel mogelijk gebaseerd zijn op de horizontale verantwoordingsinformatie die de regio's verzamelen. Dat heeft als belangrijk voordeel dat de administratieve belasting voor gemeenten beperkt is gebleven en dat de informatie aansluit op de regionale informatiebehoefte.[7] Het nadeel is dat de cijfers niet goed onderling vergelijkbaar zijn, bijvoorbeeld omdat de periode of de scope van de aanpak waarover wordt gerapporteerd verschilt. Waar sommige regio's bijvoorbeeld alleen rapporteren over resultaten die worden behaald met de rijksmiddelen rapporteren anderen ook over de resultaten van de cofinanciering en overige eigen middelen. Weer andere regio's rapporteren over de gehele regionale dienstverlening voor jongeren. In de volgende paragraaf lichten we deze verschillen nader toe.

Om toch een indruk te geven van het kwantitatieve doelbereik geven we hieronder een overzicht van de kwantitatieve resultaten, welke we vervolgens tegen het licht van de door de regio gestelde doelstellingen houden.

3.1.1 Kwantitatief doelbereik

In de laatste meting is de regio's gevraagd een schatting te geven van het totaal aantal jongeren dat zij gedurende de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid hebben bereikt. Behalve de jongeren die middels een plaatsing of een traject zijn geholpen, zijn er bijvoorbeeld ook activiteiten georganiseerd om deelnemers te werven en het onderwerp jeugdwerkloosheid onder de aandacht te brengen. Daarbij kan men bijvoorbeeld denken aan netwerkbijeenkomsten of banenmarkten. Het geschatte totale bereik van de regionale aanpak is 50.000 jongeren bij de laatste meting.

Tabel 1 geeft het totaal aantal plaatsingen en jongeren in trajecten weer.

Het begrip 'plaatsingen'
Plaatsingen op banen, leerwerkplekken en stages worden in deze paragraaf gegroepeerd omdat het in alle gevallen gaat om reële plaatsingen bij werkgevers. Wanneer we naar "plaatsingen" verwijzen, bedoelen we dus zowel banen, leerwerkplekken als stages.

[7] Tijdens het Actieplan Jeugdwerkloosheid 2009-2011 bleek dat het verzamelen van kwantitatieve gegevens volgens een vast format de regio's veel tijd, energie en geld kostte. Dat blijft de regio's nu bespaard, iets wat door de regio's als zeer positief wordt ervaren.

Tabel 1 – Kwantitatief doelbereik [8]

Aantallen plaatsingen	t/m meting 1 (voorjaar 2014)	t/m meting 2 (najaar 2014)	t/m meting 3 (voorjaar 2015)
Totaal aantal plaatsingen bij werkgevers	4.000	15.400	22.700
Totaal aantal plaatsingen op trajecten	1.300	7.000	8.800
Totaal	5.300	22.400	31.600

De regio's rapporteren dat de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid geleid heeft tot – afgerond – 32.000 plaatsingen bij werkgevers of op trajecten. Ook laat tabel 1 zien dat een groot aandeel van de uitstroom een plaatsing bij een werkgever betreft. Hierbij is het relevant te melden dat ongeveer de helft van de gerealiseerde plaatsingen een plaatsing op een baan betreft. Ongeveer 20% is geplaatst op een leerwerkplek en ongeveer 30% op een stage.

Onderstaande tabel geeft weer hoe het kwantitatief doelbereik is verdeeld. Daaruit blijkt dat er grote verschillende zijn tussen de gerapporteerde aantallen plaatsingen van de verschillende regio's. In paragraaf 3.2 worden deze verschillen verklaard.

Tabel 2 – Aantallen plaatsingen, vergelijking tussen meting 1, meting 2 en meting 3

Aantallen plaatsingen	Meting 1 (voorjaar 2014)	Meting 2 (najaar 2014)	Meting 3 (voorjaar 2015)
0-50	17	1	1
50-100	9	5	3
100-200	3	7	4
200-400	4	8	9
400-600		8	4
600-800	1	2	5
800-1000	1	1	3
1000-2000		2	4
2000-4000		1	2
Totaal	35	35	35

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat het aantal gerapporteerde plaatsingen sinds de vorige meting weer behoorlijk is toegenomen. Tegelijkertijd zien we een lichte afvlakking van de toename. Dit is niet verwonderlijk: voor een aantal regio's was het budget bij de tweede meting al bijna volledig benut.

Tegelijkertijd is er ook een aantal regio's dat nog lang niet klaar is met de regionale aanpak jeugdwerkloosheid; enkelen zullen naar verwachtingen nog het gehele jaar (2015) bezig zijn met de uitvoering van de huidige aanpak. Bovenvermelde aantallen zijn daarom de stand na anderhalf jaar voortgang van de regionale aanpak.

[8] In de tabellen zijn de aantallen van de drie metingen opgenomen. Deze aantallen zijn cumulatief, wat betekent de laatste kolom (meting 3) de huidige stand van zaken weergeeft; de resultaten vanaf het begin van de regionale aanpak tot nu). De aantallen zijn afgerond op hondertallen.

3.1.2 Zijn de kwantitatieve doelen behaald?

Bij aanvang van de aanpak hadden 23 van de 35 regio's kwantitatieve doelen gesteld. Nu voor de meeste regio's de regionale aanpak is afgerond, of zijn afronding nadert, is het interessant om te bekijken in hoeverre de doelen zijn bereikt.

Een eerste bevinding is dat uit de gerapporteerde cijfers blijkt dat de regio's over het algemeen hun kwantitatieve doelen halen.

Een tweede bevinding is dat de regio's die zich kwantitatieve doelen hadden gesteld met betrekking tot het aantal plaatsingen, deze doelen gemiddeld anderhalf keer behaald. Ze hebben dus 150% van het ten doel gestelde aantal plaatsingen bij werkgevers bereikt. Daarbij moet worden opgemerkt dat er aanmerkelijke verschillen zijn tussen regio's. Zo zijn er regio's die momenteel 25% van hun gestelde doelen hebben bereikt, maar zijn er ook regio's die de doelen al ruim drie keer hebben behaald. Daarnaast zijn er twaalf regio's die geen kwantitatieve doelen hebben gesteld.

In de tabel hieronder wordt de totale opgetelde doelrealisatie per type plaatsing weergegeven. Daarbij moet wel worden bedacht dat 12 regio's geen kwantitatieve doelen hadden, terwijl hun resultaten wel meetellen. Dat betekent dat het doelbereik een overschatting is.[9] Aantallen zijn afgerond op honderdtallen.

Tabel 3 – Doelrealisatie

	Plaatsingen bij werkgevers			Plaatsingen op werk- of opleidings voorbereidende trajecten	Totaal aantal plaatsingen bij werkgevers of op trajecten
	Plaatsingen op banen	Plaatsingen op leerwerkplekken	Plaatsingen op stages		
Doelen, opgeteld[10]	8.500	4.100	2.000	2.800	17.400
Realisatie, opgeteld	11.600	4.700	6.500	8.800	31.600
Doelrealisatie	135%	113%	326%	318%	

Behalve de 32.000 gerealiseerde plaatsingen bij werkgevers en op trajecten hebben regio's ook activiteiten ontplooid waarmee ze jongeren op een andere manier bereikten. Het gaat bijvoorbeeld om netwerkbijeenkomsten, banenbeurzen, of communicatie-campagnes. Het totale bereik van de regionale aanpak is daarmee brede dan de gerealiseerde plaatsingen zoals hierboven gerapporteerd. Regio's houden deze aantallen echter niet nauwkeurig bij en omdat er geen scherpe definitie te geven is van het totale bereik, is er alleen een schatting te geven. Een inschatting op basis van het totale gerapporteerde bereik levert een totaal bereik op van ongeveer 160% van het totale aantal plaatsingen bij werkgevers of op trajecten, ofwel circa 50.000 jongeren.

[9] Wanneer alleen de resultaten worden meegeteld van de regio's die kwantitatieve doelen hadden gesteld, dan wordt de doelrealisatie voor plaatsingen op banen 103%, voor plaatsingen op leerwerkplekken 74%, voor plaatsingen op stages 277% en voor plaatsingen op trajecten 257%.

[10] 12 regio's hadden geen kwantitatieve doelen gesteld, of deze niet per type plaatsing uitgesplitst; hun resultaten zijn wel meegenomen in de realisatie. Dat betekent dat de doelrealisatie die hierboven wordt gepresenteerd een overschatting is, en geen gemiddelde van de regio's. Wanneer alleen de resultaten worden meegeteld van de regio's die kwantitatieve doelen hadden gesteld, dan wordt de doelrealisatie voor plaatsingen op banen 103%, voor plaatsingen op leerwerkplekken 74%, voor plaatsingen op stages 277% en voor plaatsingen op trajecten 257%.

3.2 Duiding van de aantallen en een verklaringen van verschillen tussen regio's

In de afgelopen twee monitorrapporten is ook stilgestaan bij de grote cijfermatige diversiteit tussen de regio's. Enkele van de opmerkingen worden hier herhaald. Deze zijn nodig om de cijfers die hierboven zijn gepresenteerd goed te kunnen duiden.

3.2.1 Wijze van rapporteren

De verschillen in aantallen gerapporteerde plaatsingen wordt voor het belangrijkste deel verklaard door de wijze van "boekhouding". Sommige regio's rapporteren breed, anderen smal, en weer anderen hanteren een tussenvorm.

Regio's die breed, gemiddeld of smal rapporteren
Breed rapporteren betekent dat een regio de kwantitatieve resultaten breed in kaart heeft gebracht; in enkele gevallen zijn de resultaten van de gehele reguliere dienstverlening voor jongeren in kaart gebracht. In andere gevallen gaat het om regio's die hun regionale aanpak sterk verknopen met andere beleidsinitiatieven (zoals VSV, School Ex, of delen van de reguliere dienstverlening), en derhalve de resultaten moeilijk los kunnen presenteren. Dat betekent dat de gerapporteerde cijfers betrekking hebben op meer dan alleen de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zoals die door het Rijk is gefinancierd.

Smal rapporteren betekent dat de kwantitatieve gegevens die een regio presenteert betrekking hebben op een nauw afgebakende regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Gemiddeld rapporteren zit hier tussenin. In sommige gevallen is hier sprake van wanneer er binnen regio's op verschillende wijzen wordt gerapporteerd (door de verschillende sub-regio's of gemeenten), waarbij de één smal en de ander breed rapporteert. In andere gevallen heeft een regio bijvoorbeeld cijfers aangeleverd die weliswaar breder zijn dan de regionale aanpak jeugdwerkloosheid alleen, maar toch nog betrekkelijk afgebakend zijn.

Natuurlijk is het onderscheid tussen deze rapportagevormen geen exacte wetenschap. Het is gebaseerd op een inschatting van de onderzoeker en is bedoeld om een basale vorm van duiding te bieden bij de gerapporteerde cijfers.

Onderstaande tabel maakt inzichtelijk hoe de wijze van rapporteren invloed heeft op het aantal plaatsingen. Daaruit blijkt dat de regio's die relatief weinig plaatsingen rapporteren er over het algemeen een smalle boekhouding op na houden, en dat regio's die veel plaatsingen rapporteren een bredere boekhouding voeren.

Tabel 4 - Aantallen plaatsingen hangt samen met wijze van rapporteren

Aantallen plaatsingen	Aantal regio's dat smal rapporteert	Aantal regio's dat gemiddeld rapporteert	Aantal regio's dat breed rapporteert	Totaal aantal regio's
0-50	1			1
50-100	2	1		3
100-200	2	1	1	4
200-400	6	3		9
400-600	2	1	1	4
600-800		2	3	5

800-1000	1	1	1	3
1000-2000		2	2	4
2000-4000			2	2
Totaal	14	11	10	35

3.2.2 Zwaarte van de problematiek

Een ander onderscheid tussen de regio's dat mogelijk verklarend is voor de verschillen in gerealiseerde aantallen plaatsingen is de omvang van de problematiek waar een regio mee te kampen heeft. Om het effect van deze verschillen in kaart te brengen zijn de regio's onderverdeeld in drie categorieën: regio's met een relatief lichte problematiek, regio's met een gemiddelde problematiek, en regio's met een relatief zware problematiek.

Regio's met zware, gemiddelde of lichte problematiek
De indeling tussen regio's met zware, gemiddelde of lichte problematiek is gebaseerd op het bedrag dat de regio's hebben gekregen aan Rijksfinanciering ter ondersteuning van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. De hoogte van deze financiering was afhankelijk van het aantal niet werkende werkzoekende jongeren in de regio. Dat is geen perfecte maatstaf om de omvang van de problematiek in kaart te brengen, maar het geeft een indicatie. Regio's die minder dan € 500.000 hebben gekregen zijn ingeschaald als regio's met lichte problematiek. Regio's die tussen de € 500.000 en € 1.000.000 hebben gekregen hebben een gemiddelde problematiek, en regio's die meer dan € 1.000.000 hebben gekregen zijn ingeschaald als regio's met zware problematiek.

De volgende tabel laat zien dat er een verband is tussen de zwaarte van de problematiek – en daarmee dus het ontvangen bedrag aan financiering voor de regionale aanpak jeugdwerkloosheid – en het aantal gerealiseerde plaatsingen.

Tabel 5 – Aantallen plaatsingen hangt samen met omvang van de problematiek in de regio

Aantallen plaatsingen	Aantal regio's dat met "lichte" problematiek	Aantal regio's met "gemiddelde" problematiek	Aantal regio's met "zware" problematiek	Totaal aantal regio's
0-50	1			1
50-100	3			3
100-200	2	2		4
200-400	4	5		9
400-600	1	2	1	4
600-800	3	2		5
800-1000		1	2	3
1000-2000	1	1	2	4
2000-4000			2	2
Totaal	15	13	7	35

3.2.3 Zwaartepunt van de aanpak: banen of stages?

Een ander element dat de verschillen tussen de regio's verklaart is het zwaartepunt van de aanpak. We zien dat bij de regio's die relatief lage aantallen plaatsingen bij werkgevers rapporteren, deze plaatsingen voor een groter deel uit reguliere banen bestaan dan bij regio's die hogere aantallen plaatsingen genereren. Bij die regio's

worden relatief meer stages gerealiseerd. Ter illustratie: de plaatsingen van de acht regio's die minder dan 200 plaatsingen hebben gerapporteerd bestaan voor 61% uit banen, terwijl de plaatsingen van de zes regio's die meer dan 1000 plaatsingen rapporteren voor 45% uit banen bestaan.[11]

3.2.4 Welke plaatsingen zijn additioneel?

De bovenstaande paragrafen schetsen een beeld van een regionale aanpak jeugdwerkloosheid die, in de rapportage van de regio's, behoorlijke aantallen plaatsingen heeft gegenereerd. Een vraag waar veel regio's toch ook nog wel mee zitten is: welke plaatsingen zijn nou daadwerkelijk additioneel? Dat wil zeggen: zouden de plaatsingen anders wellicht ook zijn gerealiseerd? Deze vraag heeft over het algemeen nog niet geresulteerd in onderzoek naar effectiviteit, hoewel een enkele regio zich daar momenteel op bezint.

Succesfactoren

Hierboven staan enkele technische verklaringen voor de verschillen tussen de kwantitatieve resultaten die de verschillende regio's rapporteren. Het zou natuurlijk interessant zijn wanneer we ook inhoudelijke verklaringen voor deze verschillen zouden kunnen aanwijzen, waarmee we zouden kunnen zeggen dat bepaalde aanpakken leiden tot meer resultaten dan andere aanpakken. Op basis van dit onderzoek is dat echter niet mogelijk. Wél hebben we op basis van alle gesprekken die we hebben gevoerd een beeld van een aantal algemene factoren die bijdragen aan een succesvolle aanpak om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. In de inschatting van de onderzoekers heeft een regionale aanpak jeugdwerkloosheid meer kans op succes wanneer er met de volgende punten rekening is gehouden.

1. Een goede analyse van de actuele arbeidsmarkt als basis.
2. Een gedeelde (regionale) visie op de arbeidsmarkt van de toekomst, die is geworteld in een goed begrip van de huidige situatie op de arbeidsmarkt
3. Inzicht in het bestand en de doelgroepen die centraal staan in de aanpak
4. Instrumenten en projecten die in lijn zijn met de analyse en visie, en die aansluiten op de doelgroep
5. Continuïteit van inzet, samenwerking en persoonlijke betrokkenheid: netwerken laten groeien, betrouwbaarheid en voorspelbaarheid voor de partners garanderen
6. Lerend vermogen: regelmatig formeel of informeel evalueren of de projecten en instrumenten het beoogde resultaat opleveren en aanpassingen doorvoeren indien nodig. Projecten en instrumenten voortijdig durven stoppen indien het resultaat niet wordt behaald.

[11] Waarbij bovendien één uitschieter van 83% het gemiddelde flink omhoog trekt; zonder die uitschieter zou het 38% zijn

4 Kwalitatieve opbrengsten

In het vorige hoofdstuk hebben we geschetst welke kwantitatieve opbrengsten de regio's hebben gerapporteerd. Deze resultaten kunnen worden ingekleurd door ook te kijken naar de kwalitatieve opbrengsten van de aanpak. In dit hoofdstuk staan we stil bij de belangrijkste kwalitatieve opbrengsten.

Veel van deze kwalitatieve resultaten kwamen ook al in de eerste meting van de monitor aan de orde. Doordat we nu een periode verder zijn, kunnen we deze resultaten hieronder uitgebreider toelichten.

4.1 Een bredere doelgroep bedienen

Een aantal regio's heeft ervoor gekozen met de Regionale aanpak doelgroepen te bedienen die anders niet of in mindere mate aan bod zouden komen. Een aantal specifieke doelgroepen wordt in dit kader regelmatig genoemd:

- kwetsbare jongeren (jongeren met multiproblematiek en/of jongeren van VSO/PRO scholen)
- niet uitkeringsgerechtigde jongeren (nuggers)
- hoogopgeleide werkloze jongeren.

Enkele regio's kiezen er bewust voor om zich op één of meerdere van deze doelgroepen te richten. Vaker komt het voor dat regio's kiezen voor een combinatie van doelgroepen en hierdoor een groot spectrum van doelgroepen kunnen bedienen. Men richt de aanpak dan bijvoorbeeld op de gehele groep niet werkende werkloze jongeren (NWW'ers), waaronder ook bovenstaande doelgroepen vallen.

Amersfoort
Kenmerkend voor veel van de activiteiten die de regio Amersfoort met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid uitvoert, is dat het veelal gaat om de inzet van reguliere voorzieningen voor niet-reguliere doelgroepen. Zo heeft de regio besloten dat het jongerenloket zich met de extra middelen ook kan richten op jongeren met een WW-uitkering en jongeren in de wachtperiode van de WWB. Ook deze jongeren ontvangen nu een ondersteuningsaanbod. Daarnaast worden van de extra middelen arbeids- of opleidingsvoorbereidende trajecten ingekocht voor jongeren die daar binnen het reguliere ondersteuningsaanbod niet voor in aanmerking komen, bijvoorbeeld omdat zij wel beperkingen hebben, maar hiervoor niet zijn geïndiceerd of omdat ze ouder zijn dan 23 jaar.

Flevoland
De gemeenten in de arbeidsmarktregio Flevoland hadden verschillende instrumentarium tot hun beschikking om de jongeren te bedienen. Zo had de ene gemeente een sterk instrumentarium voor de begeleiding van kwetsbare jongeren en had de andere gemeente instrumenten voor jongeren in de periferie. Met de middelen van het Actieplan hebben desbetreffende gemeenten hun hiaten kunnen vullen en is er in de regio een meer uniform pakket aan maatregelen.

Er zijn overigens ook veel regio's die ervoor kiezen om de regionale aanpak te richten op "bestaande" doelgroepen, dat wil zeggen, de uitkeringsgerechtigde jongeren. Die regio's kiezen er bijvoorbeeld voor om meer of intensievere instrumenten aan te bieden aan die jongeren en/of bestaande instrumenten "naar voren te halen". In dat

geval worden instrumenten bijvoorbeeld al ingezet tijdens de zoekperiode van vier weken die jongeren hebben wanneer zij een WWB uitkering aanvragen.

Duiding van de opbrengst
Het verbreden van is een belangrijke kwalitatieve opbrengst van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Door bezuinigingen zijn veel gemeenten gedwongen zich te richten op één of enkele doelgroepen en hebben ze de middelen niet meer om het gehele spectrum te bedienen. Veel gemeenten leggen dan de nadruk op de uitstroom van uitkeringsgerechtigde jongeren – het beperken van de schadelast. De Regionale aanpak jeugdwerkloosheid heeft sommige regio's de ruimte gegeven om een breder beleid te voeren en hierdoor meer jongeren te bedienen. Daarnaast hebben enkele regio's, bij wijze van crisisaanpak, jongeren kunnen helpen die in een normaal economische klimaat zelfstandig werk kunnen vinden en om die reden veelal niet tot de doelgroep van de gemeenten behoren.

4.2 Beter zicht op en inzicht in de doelgroep

Veel regio's melden dat zij door de regionale aanpak jeugdwerkloosheid beter zicht op de doelgroep hebben. Dit kan op twee manieren worden opgevat, die zich laten samenvatten als *zicht op* versus *inzicht in*.

4.2.1 Zicht op de doelgroep

Een aantal regio's hebben bij de Regionale aanpak expliciet ingezet op het verbeteren van het zicht op (delen van) de doelgroep. Vaak wordt de groep genoemd van NWW jongeren, tussen de 23-27 jaar, die thuiszitten en bij de gemeente niet in beeld is. Enkele regio's hebben via bestandsanalyse geprobeerd zicht te krijgen op de doelgroep.

Zuid-Holland Centraal en Haaglanden
De regio's Haaglanden en Zuid-Holland Centraal gebruiken een deel van de middelen vanuit de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid om samen een extern onderzoek te laten uitvoeren naar de opbouw van de jeugdwerkloosheid. De vraag is daarbij om de kenmerken van werkloze jongeren in kaart te brengen, inzicht te krijgen in de jongeren die nog niet in beeld zijn en welk deel van deze jongeren inactief is. Achterliggend doel hiervan is dat gemeenten ook jongeren die niet in beeld zijn een ondersteuningsaanbod kunnen doen.

Andere regio's pakken het pragmatischer aan: zij ondersteunen een verscheidenheid aan projecten die onder andere voor deze doelgroep bestemd zijn, en hopen zo het belangrijkste deel van de groep in beeld te krijgen en te bedienen.

Drechtsteden
De regio Drechtstreden zet bewust een divers scala aan instrumenten in om jongeren te bereiken en te ondersteunen. Achterliggende idee is dat de groep jongeren niet homogeen is en deze diverse groep middels het inzetten van diverse instrumenten wel bediend kunnen worden. Om wel eenheid in de aanpak te bewaren is het in de ervaring van regio van belang een gezamenlijke visie te hanteren. In de regio Drechtsteden is er een stabiele visie, met als kern: talenten van mensen benutten vanuit de vraag van het bedrijfsleven.

Tevens hebben een aantal regio's het werven van jongeren als knelpunt ervaren: er zijn mooie projecten opgezet, maar er komen minder jongeren op af dan van te voren

verwacht. Ook speelt "immobiliteit" daarbij een rol. Een kleine reisafstand blijkt voor jongeren al een flink obstakel. Sommige regio's hebben dit gemerkt wanneer zij projecten in randgemeenten organiseerden voor stadse jongeren. Andere regio's proberen juist jongeren uit de omliggende dorpen naar de stad te halen, maar stuiten tegen het gegeven dat jongeren liever in de eigen subregio werk zoeken, ook wanneer hier geen werk is.

De meeste regio's hebben hun aanpak of de projecten kunnen afstemmen op dit inzicht. Een flexibele aanpak, dan wel projectopbouw, is dan ook een succesfactor te noemen. Zo hebben enkele regio's de keuze gemaakt om gedurende de uitvoering van de Regionale aanpak meer formatie in te zetten bij gemeenten, zodat klantmanagers, jobcoaches en jobhunters hun jongeren beter konden bemiddelen naar de uitgezette projecten. Ook zijn er een aantal regio's die (aanvullende) projecten hebben opgezet die, naast uitstroom, met name het bereiken van jongeren als doelstelling hebben.

Alblasserwaard/Vijfheerenlanden
Ook de regio Alblassewaard/Vijfheerenlanden heeft een aantal projecten opgezet die specifiek gericht zijn op het bereiken van jongeren. Zo hebben ze een regionale ambassadeur die "de taal van de jongeren" spreekt en bijvoorbeeld communiceert via social media. Ook hebben ze laagdrempelige projecten opgesteld die het bereiken van jongeren tot doel hebben. Zoals het 'sportproject' waarin jongeren als onderdeel van een bewegingsprogramma niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk in beweging worden gebracht door hen, via individuele en/of groepstrainingen, bewust te laten maken van hun mogelijke beweging op de arbeidsmarkt. Een ander innovatief project is het zogenaamde 'busproject'. Elke week rijdt er een knalgele, originele Amerikaanse schoolbus door Gorinchem en omstreken met als doel jonge mensen zonder baan aan werk helpen. De bus is zowel een mobiel trainingscentrum als een marktplaats. De ene week worden werkgevers bezocht, de andere week krijgen de deelnemers tips en advies van professionele trainers. Soms is het een combinatie van beiden.

Zuidoost-Brabant
Ook Zuidoost Brabant heeft een deel van het budget vrijgemaakt voor innovatieve projecten. Uit de projectvoorstellen zijn drie projecten gekozen, waaronder de Dynamo Academy. Dynamo is een jongerencentrum in Eindhoven dat ook arbeidstoeleiding van jongeren als taak heeft. De trajecten die jongeren aangaan zijn gericht op het creatieve vlak (muziek, social media, design) en gaan uit van motivatie en talent van de jongeren zelf. De jongeren worden bv. getraind in 'Personal branding'. Door de activiteiten plaats te laten vinden bij het jongerencentrum zelf, en vrijblijvend aan te bieden, lukt het Dynamo om een diverse groep jongeren te bereiken.

4.2.2 *Inzicht in de doelgroep*

Als tweede resultaat hebben regio's, mede door het verbreden van de doelgroep en een verbeterde zicht op de doelgroep, ook meer *inzicht* in de doelgroep gekregen. Zoals de ondersteuningsbehoefte die er bij jongeren leeft, maar vaker nog de problematiek waar de jongeren mee kampen. Ook dit inzicht leidde ertoe dat enkele regio's hun aanpak of projecten hebben aangepast.

Twente
De regio Twente kwam gedurende de uitvoering van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid tot het inzicht dat de kans op tussentijdse uitval bij jongeren met financiële problemen hoger lag dan jongeren die deze problemen niet ervaren. Financiële zorgen blijken van invloed op de emotionele stabiliteit van een kandidaat en zorgen voor dermate veel onrust dat jongeren dreigen uit te vallen. In overleg met de gemeente is daarom besloten om voor een aantal deelnemers zonder uitkering, gedurende het traject, een WWB uitkering aan te vragen.

Duiding van de opbrengst
Door een verbeterde zicht op en inzicht in de doelgroep kan een arbeidsmarktregio het aanbod beter afstemmen op de jongeren en daardoor meer resultaat genereren in de uitstroom naar scholing of werk. Door verschuivingen in het veld (onder andere de decentralisaties, de veranderingen rondom de VSO/PRO doelgroep en de groeiende groep nuggers) hebben regio's het idee dat ze moeten investeren om zicht op en inzicht in hun doelgroepen te houden. Met als achterliggend doel natuurlijk om geschikte dienstverlening aan te kunnen bieden.

4.3 Innovatie in arbeidstoeleiding

Hierboven zijn al enkele innovatieve projecten benoemd om jongeren te bereiken en te motiveren. Een ander kwalitatief resultaat is dan ook dat de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid voor een aantal regio's heeft geleid tot innovatie in arbeidstoeleiding. Door de ruimte die de extra middelen boden hebben regio's kunnen experimenteren met nieuwe en innovatieve aanpakken om jeugdwerkloosheid te bestrijden. We onderscheiden globaal twee benaderingen: bottom-up en top-down.

4.3.1 Bottom-up innovatie: de subsidieregeling

Regio's hanteren verschillende strategieën om tot innovatie in arbeidstoeleiding te komen. Eén vorm die regelmatig terugkeert, is die van de subsidieregeling: regio's hebben in hun regionale aanpak jeugdwerkloosheid een subsidieregeling opgenomen als middel om tot innovatie te komen. Ze hopen op innovatieve voorstellen van partijen in het veld.

Utrecht
Om concrete instrumenten te ontwikkelen, heeft de arbeidsmarktregio Utrecht verschillende subsidieverzoeken gepubliceerd waarop partijen uit de regionale arbeidsmarkt mochten inschrijven. Dat resulteerde in een zeer groot aantal aanvragen. Enkele voorbeelden van uitgevoerde projecten zijn:

- Sistars: Jongeren een gezicht te geven. Door middel van een fotohokje worden 750 jongeren op de foto gezet met de optie om een profiel aan te maken. Zo komen de werkloze jongeren letterlijk in beeld.
- DE BAAK B.V.. Binnen dit initiatief werkt een team van jonge baanzoekers gedurende 3 maanden 3 dagen per week aan een maatschappelijke opdracht op basis van een ondernemende methodiek (Design Thinking).
- Stichting YA-coaching Midden Nederland: The Talent Factory. Dit is een event waarbij jongeren zelf kunnen kiezen waar ze aansluiten. Dit kunnen o.a. pitches, coaching en/of ervaringsverhalen zijn.

Midden-Brabant
De aanpak van de regio Midden-Brabant bestaat uit twee componenten: de Startersbeurs en een subsidieregeling voor (leer)werkprojecten. Voor alle gehonoreerde projecten gold uitstroom naar scholing of werk als eis. Uitzondering hierop is het project ready4work, dat behalve in Rijnmond en Haaglanden ook in Tilburg is gestart.

De regio's hebben verschillende ervaringen met de subsidieregelingen, maar over het algemeen is men redelijk positief. Het is wel duidelijk dat een subsidieregeling op zich niet voldoende is: in veel regio's gaat het gepaard met een actieve inspanning om partijen te mobiliseren om voorstellen in te dienen of om de regeling te promoten. Daarnaast zijn er verschillen in de mate van inhoudelijke sturing die in dergelijke subsidieregelingen wordt gehanteerd: elke regio legt zijn eigen accenten.

De vraag is natuurlijk: leidt een subsidieregeling ook echt tot innovatie? Helaas is dit een moeilijke vraag om te beantwoorden. Sommige regio's zijn daar redelijk positief over; andere regio's iets zuiniger. Over het algemeen kan worden gesteld dat er in de beleving van de regio's geen nieuw "gouden ei" is uitgevonden. Innovatie zat vaak in "kleine dingen": een onverwachte samenwerking tussen partijen, het slim inzetten van social media of het online bereiken van jongeren. Online spelvormen (gamification) in arbeidstoeleiding worden door regio's ook als innovatief gezien.

4.3.2 Top-down innovatie

Naast de *bottom-up* innovatie die met een subsidieregeling wordt beoogd, gebruiken sommige regio's de middelen van de regionale aanpak voor meer *top down* vormen van innovatie. Daarmee bedoelen we dat deze regio's zelf, of samen met partners, projecten verzinnen die ze innovatief vinden.

Achterhoek
De regio Achterhoek heeft de middelen voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid ingezet in een zevental projecten. Een belangrijke bijdrage van de regionale aanpak, is volgens de regio dat ze innovatieve projecten hebben kunnen opzetten. Zoals de projecten Denktank en Zorg en Welzijn. Middels de Achterhoekse Denktank worden bedrijven in de Achterhoek uitgenodigd om uitdagingen in de bedrijfsvoering voor te leggen waar jongeren op kunnen reageren met innovatieve oplossingen. Wanneer het idee van een jongere wordt geselecteerd wint de jongere een geldprijs en wordt de jongere betrokken bij de uitvoering van het idee, bijvoorbeeld in de vorm van een stage. In project Zorg en Welzijn worden, via de werkgeversvereniging Zorg en Welzijn, nieuwe stagevormen op MBO- en HBO-niveau ontwikkeld.

Helmond-De Peel
Ook in de regio Helmond-De Peel is ingezet op innovatieve projecten. Zoals het project Helmond Stagestad, waar bij werkgevers via een Stagemakelaar consultancyvragen worden opgehaald die te maken hebben met bedrijfsvoering en de Week van Helmond Stagestad wordt georganiseerd om jongeren snuffelstages te laten lopen bij uiteenlopende bedrijven. De consultancyvragen worden gekoppeld aan kennisinstellingen in de regio, die daar groepjes studenten bij wijze van stage of afstudeeropdracht op kunnen laten werken.

Voor een beschrijving van een aantal andere innovatieve projecten, verwijzen we naar het eindrapport van de eerste meting.

Duiding van de opbrengst
Voordat het mogelijk is de opbrengst van "innovatie" te duiden, is het van belang twee voetnoten te plaatsen. Ten eerste: wat innovatie is voor de één, is misschien staand beleid voor de ander. Het gaat er in bovenstaande daarom om dat de regio's het *zelf* als innovatief hebben ervaren. Ten tweede betekent innovatie *an sich* niet direct dat het ook beter werkt dan reeds bekende instrumenten. In veel gevallen is het bewijs daarvoor anekdotisch van aard. Wat wel zo is: nieuwe ideeën en vernieuwende projecten zorgen voor veel energie in de regio, en slagen er daardoor vaak in grote groepen jongeren en andere betrokkenen, zoals werkgevers, te bereiken. Zoals we ook in het volgende hoofdstuk zullen beschrijven (H5), zijn regio's over een aantal innovatieve instrumenten zeer tevreden en proberen deze momenteel te verduurzamen.

4.4 Intensivering van samenwerking

Tot slot noemt ongeveer de helft van de arbeidsmarktregio's de versteviging van de samenwerking als een belangrijke uitkomst van de regionale aanpak. Er zijn verschillende vormen van samenwerking waarop de regionale aanpak effect had:
- Samenwerking tussen gemeenten;
- Samenwerking met of tussen stakeholders;
- Samenwerking met werkgevers.

4.4.1 Samenwerking tussen gemeenten

Er zijn regio's waar de samenwerking tussen de gemeenten, als gevolg van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, is verstevigd. Dit kan verschillende vormen aannemen. Het kan bijvoorbeeld betekenen dat regio's in de ontwikkeling van de aanpak, op bestuurs- en beleidsniveau, intensiever met elkaar zijn gaan samenwerking. Ze hebben dan een gezamenlijke inhoudelijke koers bepaald. In andere gevallen vindt de samenwerking meer op uitvoeringsniveau plaats en zijn er bijvoorbeeld samen projecten gedraaid of worden projecten van de ene gemeente opengesteld voor deelnemers van de andere gemeente. Ook uitwisseling van vacatures uitgewisseld of kandidaten valt hieronder. Daarbij zijn er regio's die voor de uitvoering van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid een regionale projectstructuur hebben opgezet waarin de lokale projectleiders herhaaldelijk bijeenkwamen. Genoemde resultaten die hierbij horen zijn dat 'de neuzen dezelfde kant opstaan', er 'meer uitwisseling is' en het 'wiel niet overal opnieuw uitgevonden hoeft te worden.'

4.4.2 Samenwerking met of tussen stakeholders

Ook de samenwerking met of tussen stakeholders is verstevigd. Dit kan in enkele gevallen gaan om contacten die de gemeenten leggen met partijen in het veld. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de gemeente en PrO- en VSO scholen meer en/of beter zijn gaan samenwerken en hun dienstverlening op elkaar hebben aangesloten. Maar ook gaat het om contacten die de regio faciliteert tussen partijen in het veld. Veel regio's noemen het als een uitkomst dat "de partijen elkaar nu makkelijker weten te vinden". Voorbeelden zijn werkgevers(verenigingen), sectororganisaties en onderwijsinstellingen die elkaar nu beter kennen en daardoor nieuwe stagevormen of opleidingen ontwikkelen die beter aansluiten op de jongeren en de arbeidsmarkt.

Rijnmond
In de arbeidsmarktregio Rijnmond was de afstand tussen jongerenloket en het werkgeversservicepunt groot. Daar is een brug geslagen door een team van mensen uit de verschillende organisaties samen te stellen en een eigen caseload op te bouwen van jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt. Het Regionale actieplan jeugdwerkloosheid heeft een impuls gegeven en geleid tot meer samenwerking en kennisdeling.

Zuid-Kennermerland
De arbeidsmarktregio Zuid-Kennermerland werkt bij de uitvoering van het Regionale actieplan jeugdwerkloosheid samen met: UWV Werkbedrijf, werkgeversservicepunt, Leerwerkloket, SW-bedrijf Paswerk, IJmond Werkt, RMC, MBO Nova College en het MKB en uitzendbureaus. De onderlinge samenwerking verloopt goed. Zuid-Kennermerland noemt de samenwerking met het RMC als een goed voorbeeld van een effectieve combinatie van de aanpak van voortijdig schoolverlaters en de aanpak van jeugdwerkloosheid.

4.4.3 Samenwerking met werkgevers

Tot slot willen we nog de samenwerking *met werkgevers* uit lichten. Een aantal regio's meldt dat het ze door deze regionale aanpak jeugdwerkloosheid beter is gelukt om werkgevers te betrekken bij de aanpak van jeugdwerkloosheid. Uiteindelijk spelen werkgevers natuurlijk de cruciale rol in de bestrijding van jeugdwerkloosheid: alle plaatsingen die bij de kwantitatieve resultaten werden genoemd zijn immers plaatsingen *bij werkgevers*. Regio's hebben de samenwerking met werkgevers op een aantal manieren geïntensiveerd. Veel regio's hebben vouchers of beurzen ingezet waarmee accountmanagers van de werkgeversservicepunten een extra middel in handen hadden om op werkgevers af te stappen. Het is mogelijk dat dit extra werkgeverscontacten heeft opgeleverd. Daarnaast hebben sommige regio's sectorale projecten opgezet in samenwerking met sectororganisaties; het ging dan over het algemeen om het werven van leerwerkbanen of andere instroomtrajecten in de sector. Daarnaast heeft een aantal regio's ook ingezet op laagdrempelige vormen om jongeren met werkgevers in aanraking te brengen, bijvoorbeeld op banenbeurzen, snuffelstages of *meet & greets*. Veel regio's zijn blij met de extra werkgeverscontacten die deze aanpak ze heeft opgeleverd.

Duiding van de opbrengst
Bij de duiding van de opbrengst 'samenwerking' is het van belang deze opbrengst tegen het licht van de uitgangsposities van de regio's te houden. Hiermee bedoelen we dat iedere regio bij aanvang van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid met betrekking tot samenwerking een andere startpositie had. Daar waar in de ene regio structureel overleg tussen gemeenten plaatsvond en de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid gezamenlijk is opgesteld, is er in de andere regio geen sprake van een natuurlijke samenwerking tussen gemeenten. Hetzelfde onderscheid is te maken in de mate van samenwerking met stakeholders of werkgevers. 'Samenwerking' als resultaat betekent voor de ene regio een start in samenwerking en voor de andere regio een intensivering in samenwerking.

Daarnaast moeten we als kanttekening plaatsen dat 'samenwerking' niet in elke regio en onder elke omstandigheid 'het sleutelwoord' is. Illustratief is dat er ook regio's zijn die wijzen op hun lichte, strakke projectstructuur als succesfactor; waarin weinig energie hoeft te worden besteed aan de samenwerking. Want dat is één ding waar iedereen het over eens is: samenwerken met andere partijen kost veel tijd en

energie. Ook zijn er regio's waarbij er, met betrekking tot de arbeidsmarkten de problematiek van jeugdwerkloosheid, sub-regionaal grote verschillen zijn en het niet logisch is in te zetten op een regionaal uniform aanbod.

Tot slot is het ook valide om de vraag te stellen wat samenwerking uiteindelijk oplevert. Want uiteindelijk is de achterliggende gedachte dat samenwerking tussen gemeenten of met andere partijen zorgt voor betere dienstverlening aan de jongeren. Met andere woorden: samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om de effectiviteit van de aanpak te verhogen. In sommige gevallen is dit heel duidelijk; bijvoorbeeld wanneer scholen samenwerken met de gemeente om uitval te voorkomen of om ervoor te zorgen dat jongeren niet tussen wal en schip vallen; als gemeenten samenwerken om jongeren op elkaars vacatures te plaatsen, wanneer zij zelf geen geschikte kandidaat hebben; of wanneer gemeenten omwille van eenduidigheid onderling afstemmen hoe werkgevers te benaderen en met werkgevers samen te werken. Duidelijk is dat samenwerking vooral bestendig en effectief is als er een gemeenschappelijk doel aan ten grondslag ligt.

5 Verduurzaming

Hierboven hebben we de kwantitatieve en kwalitatieve opbrengsten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid geschetst. Nu de Rijksmiddelen in de meeste regio's zijn uitgeput rijst de vraag: wordt de aanpak in de regio's voortgezet? En zo ja, welke delen? In dit hoofdstuk staan we stil bij de verduurzaming van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid in de regio's. We presenteren eerst kort de stand van zaken, waarin we verschillende stadia van verduurzaming bespreken. Daarna bespreken we de elementen die worden verduurzaamd in meer inhoudelijke zin. We eindigen met een aantal ondersteuningsbehoeften zoals die door de regio's worden geuit.

5.1 Stand van zaken

Net zoals de regio's in verschillende stadia van uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zitten, bevinden ze zich ook in verschillende stadia van verduurzaming. De ene regio is al klaar, de andere is net gestart. We onderscheiden drie stadia van verduurzaming:

(Nog) geen verduurzaming vs **Bezig met verduurzaming** vs **Verduurzaming is afgerond**

5.1.1 (Nog) geen verduurzaming

Ongeveer een kwart van de regio's is (nog) niet begonnen met het verduurzamen van de regionale aanpak. Daar zijn verschillende redenen voor. De belangrijkste is dat een groot deel van deze regio's nog bezig is met de uitvoering van de huidige aanpak. In sommige gevallen hebben zij in de afgelopen periode additionele financiering gekregen uit ESF middelen of provinciale of gemeentelijke budgeten. Voor deze regio's heeft de verduurzamingsvraag zich simpelweg nog niet voorgedaan – deze komt in de loop van dit jaar aan de orde.

Drenthe
De arbeidsmarktregio Drenthe heeft, naast de middelen voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid ook ESF-financiering ontvangen welke nog loopt tot medio 2015. De regio heeft besloten de projecten door te laten lopen tot juni 2015 en tevens een evaluatie uit te voeren naar de resultaten en effecten van de individuele projecten. Ook wordt naar de overkoepelende aanpak en de doelstellingen gekeken en de vraag gesteld of de huidige aanpak of een (deels) nieuwe aanpak nodig is.

Midden-Brabant
Brabant-midden wil eerst goed inzicht in de resultaten en effecten van de huidige aanpak jeugdwerkloosheid. In de komende maanden zal de regio door Tilburg University onderzoek laten uitvoeren en daarna de invulling van de aanpak jeugdwerkloosheid invullen. Voordat de onderzoeksresultaten beschikbaar zijn, zijn er middelen beschikbaar gesteld (door het college, provincie en ESF) om de huidige aanpak in de tussentijd voort te zetten. Overigens is wel al duidelijk dat de bestrijding van jeugdwerkloosheid een belangrijke regionale prioriteit zal zijn: de regio heeft de ambitie uitgesproken om een "jeugdwerkloosheidsvrije zone" te vormen.

Daarnaast zijn er enkele regio's die het besluit hebben genomen hun aanpak niet te verduurzamen. Het betreffen regio's die de middelen als crisisaanpak hebben ingezet en op de doelgroep die, nu de economie weer wat aantrekt, zelfstandig werk kunnen vinden. Dat deze regio's de regionale aanpak niet verduurzamen betekent echter niet dat ze geen aandacht meer schenken aan jeugdwerkloosheid. De regio's gaan door met hun reguliere aanpak jeugdwerkloosheid en verschuiven hun aandacht weer naar de reguliere doelgroep.

Noordoost-Brabant
In Noordoost Brabant was al sprake van een structurele aanpak. De extra middelen zijn met name ingezet als crisisaanpak voor de kansrijke doelgroep. Het heeft in de afgelopen periode in de ogen van de regio een goed resultaat opgeleverd, maar men verduurzaamt niets specifieks uit het Actieplan. Wel komt er meer aandacht voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt bij kwetsbare jongeren.

5.1.2 Bezig met verduurzamingsproces

De meerderheid van de regio's is op dit moment druk bezig met de verduurzaming van de aanpak jeugdwerkloosheid. Naast het zorgen voor additionele middelen, zijn er verduurzamingsplannen opgesteld en worden er gesprekken gevoerd met relevante partijen.

Het niveau waarop de regio's deze besluiten nemen, verschilt. De arbeidsmarktregio's die de regionale aanpak jeugdwerkloosheid in gezamenlijkheid hebben vormgegeven, pakken over het algemeen ook het verduurzamingsproces gezamenlijk op. Dit zijn de regio's die sterk regionaal denken en werken.

Daarnaast zijn er regio's waarbij sprake is van een recente intensivering van de regionale samenwerking (zie paragraaf 4.4) en waarbij de gemeenten bij het maken van de plannen met betrekking tot verduurzaming, ten opzichte van twee jaar geleden, meer met elkaar optrekken. Soms is het in deze regio's nog zoeken naar de rolverdeling tussen centrumgemeente en randgemeenten, en tussen regionale en gemeentelijke verantwoordelijkheden. Vaak is het in deze regio's de centrumgemeente die de plannen bedenkt, en vervolgens ter goedkeuring voorlegt aan de regiogemeenten.

Tot slot zijn er enkele regio's die bij het vormgeven van de verduurzamingsplannen het "ieder voor zich" principe hanteren. In deze regio's heeft de afgelopen regionale aanpak jeugdwerkloosheid soms een kortstondige impuls gegeven aan de regionale samenwerking op dit terrein, maar met het wegvallen van de regionale middelen blijkt het er niet haalbaar om een regionale inhoudelijke aanpak van jeugdwerkloosheid te continueren. Het lijkt erop dat deze tendens zich vooral voordoet in de regio's waar duidelijk sprake is van één grote centrumgemeente en een aantal kleinere gemeenten in de periferie.

Groot-Amsterdam
In de regio Groot-Amsterdam is de problematiek per gemeente zeer verschillend. Om die reden heeft de regio ervoor gekozen de regionale aanpak subregionaal in te vullen. Ook voor de verduurzaming is dit onderscheid behouden. Zo heeft gemeente Amsterdam zelf een nieuw Aanvalsplan Jeugdwerkloosheid opgesteld, dat eind 2014 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Rijnmond
Ook in de regio Rijnmond heeft de centrumgemeente Rotterdam een nieuw plan (2015-2018) gelanceerd, waar de nog lopende projecten in zijn opgehangen. Dit nieuwe plan is gericht op Rotterdam, en is niet meer regionaal ingestoken. Wel blijft er één coördinator vanuit de regio aan de slag, om ervoor te zorgen dat samenwerking en structuren behouden blijven en inhoudelijk de verbindingen worden gemaakt.

Haaglanden
In de regio Haaglanden waren de middelen voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid over de vijf gemeenten van de regio verdeeld, waarna iedere gemeente een eigen invulling kon geven aan de aanpak. Voor de verduurzaming van de aanpak jeugdwerkloosheid heeft elke gemeente haar eigen plannen opgesteld. Daarnaast is er overigens op onderdelen wel samenwerking of uitwisseling tussen de gemeenten. In het kader van het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Haaglanden wordt ook samengewerkt met de regio Zuid-Holland Centraal, onder andere aan een analysetool om de populatie van werkloze jongeren in kaart te brengen.

5.1.3 Verduurzamingsproces afgerond

Tot slot heeft bijna een kwart van de regio's het verduurzamingsproces, voor de gehele regio, afgerond. Er zijn concrete plannen opgesteld en er zijn op alle niveaus concrete afspraken gemaakt. Het betreffen met name de regio's die al voor de regionale aanpak de problematiek jeugdwerkloosheid, veelal in gezamenlijkheid, aanpakte en de middelen hebben gebruikt voor de intensivering van deze aanpak en verduurzaming een expliciete doelstelling betrof. Overigens valt wel op dat in een aantal gevallen de verduurzaming inhoudelijk gezien is vastgelegd, maar dat de financiering van de plannen nog niet rond is.

Noord-Holland Noord
In de regio Noord-Holland Noord stond jeugdwerkloosheid al hoog op de agenda. Ook is er sprake van een stevige regionale structuur, waarbij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid onderdeel was van het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord-Holland Noord (RPA-NHN) en er in het kader van het 200-banenplan een samenwerkingsconvenant was met Jeugdzorg Noord-Holland. Daarnaast heeft de regio gekozen voor een simpele en heldere opzet, namelijk de Plaatsingsbonus.
Eind januari 2015 heeft de regio een conferentie Jeugd Werkt! Georganiseerd waarbij gemeenten, UWV, onderwijs en enkele werkgevers zich op bestuurlijk niveau gecommitteerd hebben om het project 'Jeugd Werkt' verder voort te zetten, de overlegstructuur ongewijzigd te laten, verder te gaan met het 200 banenplan en middelen te zoeken om ook de Plaatsingsbonus weer in te kunnen zetten.

Drechtsteden
In de regio Drechtstreden is voortgebouwd op, en verder invulling gegeven aan, bestaande duurzame allianties. Het is de regio daarbij gelukt om de gehele aanpak jeugdwerkloosheid in te bedden in het regionaal meerjarenprogramma, dat is ontstaan uit een samenwerking met een groot aantal partners en een vrij uitgebreide bestuurlijke, beleidsmatige en uitvoerende structuur kent.

5.2 Elementen van verduurzaming

Hierboven schetsten we de stadia van verduurzaming. Maar verduurzaming is geen binair verschijnsel; het is niet zo dat regio's volledig wel of volledig niet verduurzamen. De regio's hebben in de afgelopen periode ervaringen opgedaan met specifieke projecten en aanpakken, en maken over het algemeen een afgewogen keuze over de elementen van de aanpak die ze willen verduurzamen. We zien een onderscheid tussen vier elementen die regio's verduurzamen:

- Aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid in algemene zin;
- Aandacht voor een specifieke doelgroep;
- Samenwerking met specifieke partijen;
- Specifieke projecten en/of werkwijze.

5.2.1 Aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid in algemene zin

Bijna alle regio's geven aan dat de aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid overeind blijft. Voor enkele regio's zal de aandacht, ten opzichte van de regionale aanpak, iets verzwakken. Dit geldt met name voor de regio's die de middelen hebben ingezet als crisisaanpak en hun focus weer verleggen naar de reguliere aanpak jeugdwerkloosheid. De andere regio's hebben de intentie uitgesproken de verhoogde aandacht te behouden, waarbij sommige regio's verwachten dat de tweede landelijke aanpak het 'laatste zetje' was om het onderwerp regionaal in te bedden. Andere regio's benadrukken het belang van de landelijke campagne en geven aan maken zich enigszins zorgen over de mogelijkheid dat jeugdwerkloosheid als thema minder prominent op de gemeentelijke of regionale agenda zal staan.

5.2.2 Aandacht voor een specifieke doelgroep

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven heeft een aantal regio's met behulp van de middelen van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid een bredere doelgroep kunnen bedienen dan zij anders zouden doen.

Regio's die een crisisaanpak hebben gehanteerd hebben zich in deze aanpak meestal gericht op jongeren die dicht bij de arbeidsmarkt stonden. Over het algemeen besteden deze regio's minder aandacht aan verduurzaming, verschuift de focus weer naar de reguliere doelgroep.

Andere regio's zijn zich tijdens de uitvoering van de aanpak bewust geworden van de extra ondersteuning die specifieke doelgroepen, met name de kwetsbare jongeren, nodig hebben. Ze hebben hun extra investering in die doelgroep als waardevol ervaren, en kiezen ervoor zich ook in de toekomst meer op deze doelgroep te richten.

Food Valley
De regionale aanpak jeugdwerkloosheid was in de regio FoodValley enerzijds gericht op de meer kansrijke jongeren en anderzijds op de jongeren die ondersteuning nodig hebben om hun weg op de arbeidsmarkt te vinden. Tijdens de uitvoering van de aanpak is gebleken dat met name de jongeren die na de entreeopleiding niet meer verder kunnen leren zeer kwetsbaar zijn. Op uitvoerend niveau kwamen de clusters veiligheid, welzijn, werk, participatie, school en leerplicht al in casuïstiekbespreking samen. De regio is van plan om de aandacht voor kwetsbare jongeren en de samenwerking tussen relevante partijen ook op beleids- en bestuurlijk niveau te borgen. In februari is daar de eerste stap toe gezet door in het bestuurlijk convenant voor de arbeidsmarktregio de kwetsbare jongeren als aandachtspunt op te nemen.

Friesland
Regio Friesland heeft de gelden van het Actieplan en de aanvullende ESF-subsidie, naast regionale projecten, ook lokaal ingezet en omgezet in extra fte. Dit was een bewuste keuze, gericht op verduurzaming. Ten eerste bestond het voorgaande Actieplan uit veel individuele projecten, waarvan een groot deel na beëindiging van het Actieplan gestopt zijn. Verduurzaming werd hoger ingeschat wanneer de activiteiten meer aansluiten bij de reguliere dienstverlening. Ten tweede bleek tijdens de uitvoering van de regionale aanpak dat het bereiken van jongeren, en dan met name jongeren die geen beroep doen op de uitkering, nog een knelpunt was en dat de problematiek van deze jongeren vaak andere activeringstrajecten behoeft dan op lokaal niveau aanwezig. Friesland heeft een deel van de middelen op lokaal niveau omgezet in extra jobcoaches en jobhunters. Samen met de drie gemeenten, UWV en Sociale Werkvoorzieningen is vastgesteld dat de nieuwe ESF-middelen blijvend ingezet worden voor de extra formatie en de regio gaat zoeken naar aanvullende middelen om deze te kunnen verduurzamen.

Stedenvierkant
De regio Stedenvierkant geeft middels het uitvoeren van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid aandacht aan jongeren die in de WW zitten. Vanuit het UWV ontvangen jongeren binnen het project 'aanpak WW' bij instroom in de WW een uitnodiging voor een voorlichtingsbijeenkomst. In deze bijeenkomst wordt ingegaan op de rechten en plichten vanuit de WW, maar ook vanuit de Participatiewet. Daarnaast is er veel aandacht voor werk en scholing. Uitzendbureaus en werkgevers sluiten bij deze bijeenkomst aan. De betrokken medewerkers zijn enthousiast. Ze zien dat jongeren niet goed weten wat van hun verwacht wordt gedurende de WW uitkering. Daarnaast solliciteren ze vaak in de voor hun bekende richting. Dit proberen ze in het project om te buigen. Bovendien krijgen jongeren beter inzicht in het uitkeringsproces en realiseren ze zich dat de WW eindig is en daarna de bijstand volgt. Het project is succesvol gebleken: driekwart van de jongeren die aanwezig is bij de bijeenkomst stroomt uit naar werk; de regio zou graag zien dat het UWV hiermee door kan gaan.

5.2.3 Samenwerking met specifieke partijen

In hoofdstuk 4 zagen we dat veel regio's de geïntensiveerde samenwerking met verschillende partijen als een belangrijke uitkomst zien van de huidige regionale aanpak. Het wekt daarom ook geen verbazing dat deze samenwerking ook vaak onderwerp is van de verduurzaming. In sommige gevallen gaat het om de samenwerking tussen gemeenten.

Drenthe
De arbeidsmarktregio Drenthe is een relatief nieuwe regio, waarbij er geen sprake was van een natuurlijke samenwerking tussen de gemeenten. Tijdens de uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid is veel energie gestoken in het samenbrengen van de individuele gemeenten, waardoor er op dit moment een meer sprake is van samenwerking en kennisuitwisseling. Deze samenwerking wil de regio graag behouden en intensiveren. Idealiter is er een gezamenlijke werkwijze. Als voorbeeld de registratie en de indeling van de WWB-cliënten. Gemeenten stellen op dit moment de afstand tot de arbeidsmarkt, en hierdoor de indeling van de cliënten, verschillend vast. Een meer uniforme werkwijze zal, niet alleen voor de gemeenten onderling maar ook voor werkgevers, meer helderheid bieden. Met de invoering van de Participatiewet en de inrichting van het regionale Werkbedrijf is daar mogelijk een positieve slag aan te geven.

Ook is er een aantal regio's die voor de borging van de aanpak jeugdwerkloosheid zich bewust richten op andere samenwerkingsstructuren, bijvoorbeeld de RPA- en VSV-structuren. Ook de samenwerking met onderwijsinstellingen is onderwerp van gesprek, hoewel het daar over het algemeen meer om een voornemen gaat dan om een reeds gerealiseerd resultaat dat dient te worden verduurzaamd.

Midden Holland
Arbeidsmarktregio Midden Holland zet bij de verduurzaming van de regionale aanpak met name in op het verstevigen van een sluitende aanpak. Zo wil de regio voorkomen dat jongeren instromen in de uitkering. Het nieuwe college wil ook zwaar inzetten op jeugdwerkloosheid, het thema is nu veel breder gedragen. Zo is er legitimiteit ontstaan om de middelen voor deze doelgroep in te zetten. De middelen worden op twee manieren ingezet: preventief en curatief. Voor de preventieve aanpak is er FTE vrijgemaakt om, specifiek voor de overgang onderwijs-arbeidsmarkt, te zorgen dat jongeren de juiste opleiding kiezen en om jongeren te stimuleren beroepen in de kanssectoren te kiezen Ook is er structureel 3-0 overleg in de regio, waarbij het thema jeugdwerkloosheid op de agenda staat. Curatief zet de regio, mede gelet op de Participatiewet, nog meer in op de samenwerking met PrO- en VSO scholen en het RMC. Ook wordt er goed samengewerkt met werkgevers en is er een samenwerking ontstaan met uitzendbureaus. Deze benadering wordt voortgezet en ook blijft de voucher-regeling overeind staan, om jongeren voor werkgevers aantrekkelijker te maken.

Uit het voorbeeld hierboven bleek al dat de opgebouwde relaties met werkgevers ook onderwerp van verduurzamingsinspanningen zijn. Dat is in meer regio's het geval. Zij zien deze contacten als een belangrijk effect van de regionale aanpak en willen dat behouden voor de toekomst.

Groningen
De regio Groningen heeft in de Regionale aanpak, onder andere, ingezet op de werkgeversbenadering. Naast de inzet van vouchers, vertaalde dat zich ook in het versterken van de werkgeversservice-teams, meer contacten met uitzendbureaus en het uitvoeren van een arbeidsmarktanalyse. Hierdoor kent de gemeente de werkgevers beter, en weten de werkgevers ook beter welke mogelijkheden de gemeente hen kunnen bieden. Deze werkgeversbenadering is onderdeel van de totale aanpak binnen de arbeidsmarktregio en zal voortgang krijgen. Zo zal de regio bijvoorbeeld de afspraken binnen de sectorplannen inzetten bij de benadering van werkgevers.

5.2.4 *Specifieke instrumenten en/of werkwijzen*

Tot slot hebben regio's in de regionale aanpak jeugdwerkloosheid kunnen experimenteren met een divers scala aan projecten en zijn regio's voornemens een groot aantal van deze nieuwe werkwijzen en instrumenten te borgen. Er zijn enkele regio's die de volledige lopende aanpak verduurzamen.

IJsselvechtstreek
Al tijdens de uitvoering van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid heeft de regio IJsselvechtstreek gekeken waar de lopende projecten na beëindiging van de aanpak, ondergebracht kunnen worden. De centrumgemeente heeft nu, bij beëindiging van de aanpak, alle lopende projecten geborgd:

- Meedoen naar Vermogen wordt in Zwolle als re-integratietraject en vanuit het Participatiebudget ingezet. Er wordt gepoogd dat andere gemeenten dit voorbeeld volgen.
- Het project Entree XXL was verbonden aan het provinciale 1000-jongeren plan (zij leverden jongeren als deelnemers aan). Deze relatie zal blijven bestaan. De aanpak van Entree XXL en het 1000-jongerenplan zal zich voornamelijk afspelen op buurt- of wijkniveau en onderdeel worden van de nieuwe wijkstructuren.
- De centrumgemeente gaat door met het project de Broekriem.
- Het project Watkan.nu is gericht op zeer kwetsbare jongeren en in de regio als succesvol project beschouwt. Omdat binnen het 1000-jongerenplan een soortgelijk project loopt, vanuit Trias Jeugdhulp, is aan beide initiatiefnemers gevraagd gezamenlijk een aanpak op te zetten. Besloten is deze gezamenlijk aanpak te financieren vanuit het 1000-jongerenplan.

Andere regio's willen delen van de regionale aanpak verduurzamen.

Flevoland
Voor de meeste projecten in de arbeidsmarktregio Flevoland geldt dat deze nog doorlopen tot het einde van de ESF financiering (1-7-2015). De regio Flevoland heeft om die reden nog geen concrete plannen over verduurzaming. Wel zijn er enkele wensen. Naast de wens om de huidige samenwerkingsstructuur te behouden en het thema jeugdwerkloosheid op de agenda te houden (en ook te integreren in regionale arbeidsmarktstructuur en de VSV-aanpak), is dat de wens om per gemeente een sluitend aanbod aan instrumenten te bieden.
Het project toeleiding techniek heeft met name gedraaid in Almere. Deze gemeente had een sterk instrumentarium voor de begeleiding van kwetsbare jongeren, maar mistte een instrument voor de jongeren in de periferie. De andere gemeenten misten juist instrumenten voor de begeleiding van kwetsbare jongeren. Zij zien graag dat de werkervaringsplaatsen (Lelystad), jongerencoaches (Dronten) en jongerenconsulenten (Urk en Noordoostpolder) onderdeel wordt van hun reguliere instrumentarium. De startersbeurs is een goed recessie-instrument en nu de recessie ten einde lijkt ziet de regio geen reden om door te gaan met de Startersbeurs.

Ook zijn er regio's die één project behouden.

Zuid-Kennermerland
Enkele projecten, zoals de Startersbeurs, lopen in de regio Zuid-Kennermerland nog tot halverwege 2015 door. Wel is de regio nu al voornemens om het geven van scholingsadviezen te behouden. Het gaat specifiek om jongeren van 23 tot 27 jaar en de jongeren die onder de 23 zijn en wel een startkwalificatie hebben. Deze jongeren vallen niet binnen de reguliere RMC aanpak en totdat er geen landelijke regeling is getroffen die de RMC-functie uitbreidt naar de doelgroep 23 tot 27 jaar, is de regio van mening dat dit hiaat opgevuld moet worden.

West-Brabant
De aanpak van de arbeidsmarktregio Brabant-West richtte zich op jongeren tot 27-jaar van alle opleidingsniveaus. De groep kwetsbare jongeren (meervoudige problematiek en grote afstand tot de arbeidsmarkt) waren geen onderdeel van de aanpak. De regio zette in op drie activiteiten: de BaanBonus, extra fte bij gemeenten en de beroepennavigatie. De eerste twee activiteiten lopen (deels) nog door in 2015. De beroepennavigatie was een nieuw instrument, welke de regio goed is bevallen en

waarvan al vastgesteld is dat deze moet worden verduurzaamd. Zowel de jongeren als de werkgevers zijn enthousiast en hebben een duidelijker beeld van het beroep en de werknemer. Hierdoor snijdt het mes aan twee kanten. Middels provinciaal geld gaat de regio door met de beroepennavigatie. De bedoeling is om nog 3 groepen van elk 30 jongeren te laten starten. In plaats van het ROC wordt nu het RMC betrokken voor het selecteren van de jongeren. Uiteindelijk ziet de regio graag dat het project ook na beëindiging van de provinciale middelen voortgezet wordt en de aanmelder van de jongeren (RMC, ROC of gemeente) hier financieel aan bijdraagt.

Tot slot zijn er regio's die niet zozeer een instrument, maar een werkwijze of een specifiek inzicht willen verduurzamen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de manier waarop met werkgevers kan worden samengewerkt, of de manier waarop een specifieke doelgroep kan worden bereikt.

Midden-Limburg
In Midden-Limburg is men een project gestart dat zich richtte op het realiseren van plaatsingen in het MKB. Het project houdt na de regionale aanpak op, maar de kennis over het benadering van het MKB wordt overgedragen naar de reguliere consulenten van de regio. Zo is er bijvoorbeeld inzicht ontstaan in de soorten instrumenten waaraan behoefte is onder MKB ondernemers en bleek dat ondersteuning bij administratieve afhandeling vaak welkom is, ook omdat MKB ondernemers vaak geen aparte HR-afdeling hebben.

5.3 Tot slot: mogelijke ondersteuning bij de verduurzaming

In de hoofdstukken hierboven hebben we de hoofdlijnen beschreven van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zoals die in de 35 arbeidsmarktregio's is vormgegeven. Daarna hebben we de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten beschreven zoals die ons door de regio's zijn geschetst. In het afgelopen hoofdstuk hebben we beschreven hoe de regio's momenteel bezig zijn met het verduurzamen van (elementen van) hun aanpak.

De kern van het verhaal is dat er grote diversiteit is in de aanpakken van de verschillende regio's. De regio's hebben allemaal een andere uitgangspositie wat betreft hun regionale overlegstructuur en afhankelijkheden tussen gemeenten. Ze hebben allemaal een andere arbeidsmarkt, met hun eigen werkgevers en een eigen dynamiek wat betreft jeugdwerkloosheid. Ze hebben allemaal hun eigen visies op de aanpak van jeugdwerkloosheid. Ze hebben ook allemaal hun eigen projectleider van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Toch hebben we in dit rapport enkele overstijgende conclusies proberen te trekken. Eén daarvan is dat veel regio's bezig zijn met het verduurzamen van (delen van) hun aanpak, en dat anderen daar in de nabije toekomst nog aan zullen beginnen. De regio's benoemen enkele mogelijke bijdragen die hen zouden kunnen ondersteunen bij het verduurzamen van hun aanpak. We noemen ze hier kort.

- **Het genereren van landelijke aandacht voor het thema jeugdwerkloosheid.** Door de landelijke aandacht was het voor de projectleiders in de regio gemakkelijker om het ook lokaal en regionaal hoog op de agenda te houden. Veel regio's hebben de positie van Mirjam Sterk als Ambassadeur Aanpak Jeugdwerkloosheid gewaardeerd. Het leidde tot meer bestuurlijke aandacht voor het thema.

- **Het faciliteren van kennisuitwisseling.** De regio's waarderen de grote mate van vrijheid en flexibiliteit die de regionale aanpak jeugdwerkloosheid ze heeft geboden. Tegelijkertijd gaven ze aan baat te hebben bij de kennisuitwisseling die is gefaciliteerd. Ondanks de belangrijke regionale verschillen kunnen de regio's veel van elkaar leren. Het voortzetten van het faciliteren van de kennisuitwisseling zou veel regio's helpen bij het verduurzamen van hun aanpak.
- **Samenwerking en ontschotting**. Samenwerking tussen de onderwijs- en werk & inkomenvelden is in veel gemeenten voor verbetering vatbaar. Ook op landelijk niveau zou daarin een slag gemaakt kunnen worden die de regio's kan helpen bij het verduurzamen van hun aanpak. Ontschotting van financieringsstromen zou regio's meer ruimte en flexibiliteit geven om integraal beleid te voeren.
- **Inzicht in effecten**. Sommige regio's geven aan behoefte te hebben aan meer gedegen onderzoek naar de effecten van jeugdwerkloosheidsbestrijding. Welke instrumenten werken nou écht, en welke effecten zijn duurzaam? Regio's handelen in veel gevallen op basis van hun ervaring in de praktijk; sommigen hebben behoefte aan effectonderzoek.
- **Financiering**. Over het algemeen zijn regio's slim bezig met het aanboren van overige financieringsbronnen, waarbij ze zich wenden tot gemeentelijke, provinciale en Europese middelen. Het wegvallen van de huidige Rijksbijdrage hoeft daarom geen gevaar te betekenen voor de continuering in de regio's; het kan wel een kleine dip veroorzaken in de mate waarin de regio's zich kunnen inzetten op dit thema. Sommige regio's geven daarom aan dat gecontinueerde financiering hen zou helpen bij de continuering van hun aanpak.